

Het (nieuwe?) huwelijksvermogensrecht; Gaat het u een vermogen kosten?

A.B.N. (Anniek) van Bussel
Hoffspoor Notarissen

Januari 2013, Tilburg

Het (nieuwe?) huwelijksvermogensrecht; Gaat het u een vermogen kosten?

Vertrouwelijk

*Juridische Hogeschool
Avans-Fontys, Tilburg
Najaar 2012*

Auteur: A.B.N. (Anniek)
van Bussel
Studentnummer: 2027265

Hoffspoor Notarissen
Begeleider: mr. Y.E.
(Yvonne) Cox-Vleeshouwers

1ste afstudeerdocent:
mr. U. (Ursula) Heeffer
2de afstudeerdocent:
mr. M. (Marloes) Strooper

Januari 2013, Tilburg

Voorwoord

Na ongeveer vier maanden data verzamelen, onderzoeken, analyseren, rapporteren, concluderen en adviseren, ligt voor u mijn afstudeerscriptie. Het is een taaie start geweest, waarbij ik veel moest inlezen over het huwelijksvermogensrecht, een rechtsgebied wat mij nog onbekend was. Eenmaal door de stof heen, begon het rechtsgebied voor mij steeds meer te leven en vorm te krijgen. Hierbij heb ik natuurlijk de nodige hulp gehad.

Hopelijk zonder dat ik iemand te kort doe, wil ik graag van het voorwoord gebruik maken om een paar mensen bedanken.

Allereerst wil ik mijn afstudeermentor mr. Yvonne Cox-Vleeshouwers bedanken. Zij heeft mij zeer goed begeleid in dit

proces, de vrijheid gegeven om zelf de stof uit te puzzelen en de tijd genomen om de stukken die ik onder haar neus schoof kritisch te bekijken. Ze heeft naar mij veel vertrouwen uitgestraald en mij zo nodig bij zaken betrokken die interessant waren voor mijn scriptie.

Daarnaast wil ik mr. Pieter Heeringa bedanken voor het geven van de mogelijkheid om bij Hoffspoor Notarissen af te studeren. Ik had geen betere afstudeerstage kunnen wensen. Hiervoor wil ik ook alle medewerkers bij Hoffspoor Notarissen bedanken. Ik ben dan misschien de stilste stagiaire geweest die jullie ooit hebben gehad, maar de afstudeerstage is voor mij voorbij gevlogen. Ik ben nooit met tegenzin naar kantoor gekomen. Nou, bijna nooit dan.

Vervolgens wil ik mijn eerste afstudeerdocent mr. Ursula Heeffer bedanken. Ik wil haar graag bedanken voor de tijd die ze vrij heeft gemaakt om mijn (zeldzame) vragen die ik had te beantwoorden en voor het bevestigen dat ik tijdens het proces op de goede weg zat.

Tot slot wil ik alle mensen bedanken die de moeite hebben genomen om mijn enquête in te vullen. Zonder hen had er een stuk van mijn scriptie nooit bestaan.

Ik wens u als lezer veel plezier met het doorlezen van mijn afstudeerscriptie over het huwelijksvermogensrecht.

Anniek van Bussel

Rosmalen, december 2012

Inhoudsopgave

Samenvatting	
Hoofdstuk 1: Inleiding	7
§1.1. Omschrijving afstudeerorganisatie.....	7
§1.2. Probleembeschrijving	7
§1.3. Doelstelling	7
§1.4. Centrale vraag	7
§1.5. Deelvragen	7
§1.6. Onderzoeksopzet.....	8
§1.7. Leeswijzer	8
Hoofdstuk 2: De belanghebbenden	9
§2.1. Echtgenoten	9
§2.1.1 Gemeenschap van goederen	9
§2.1.2 Huwelijkse voorwaarden.....	9
§2.1.2.1 Koude uitsluiting.....	10
§2.1.2.2 Verrekenbeding.....	10
§2.1.2.3 Beperkte gemeenschap.....	10
§2.2. Derden	12
§2.2.1 Notaris	12
§2.2.2 Schuldeiser	13
§2.3. Conclusie	13
Hoofdstuk 3: Oude wetgeving	14
§3.1. Geschiedenis	14
§3.2. Hoofdstelsel huwelijkvermogensrecht vóór 1 januari 2012	14
§3.2.1 Gemeenschap van goederen	15
§3.2.2 Huwelijkse voorwaarden.....	17
§3.3. Conclusie	18
Hoofdstuk 4: Totstandkoming Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen	19
§4.1. Redenen	19
§4.2. Wetsvoorstel 28 867	20
§4.3. Wijzigingen	21
§4.3.1 Tweede Nota van Wijziging	21
§4.3.2 Amendement Anker	22
§4.3.3 Reparatiewetgeving	22
§4.4. Conclusie	23
Hoofdstuk 5: Nieuwe wetgeving omtrent huwelijkvermogensrecht	24
§5.1. Veranderingen	24
§5.1.1 Titel 6; Rechten en verplichtingen van echtgenoten	24

§5.1.2	Titel 7; wettelijke gemeenschap van goederen	25
§5.1.3	Titel 8; Huwelijkse voorwaarden	27
§5.2.	Hetzelfde gebleven	28
§5.3.	Conclusie	28
Hoofdstuk 6: Praktijkonderzoek		30
§6.1.	Resultaten	30
§6.1.1	Alleenstaanden.....	30
§6.1.2	Samenwonend met partner	30
§6.1.3	Getrouwd in gemeenschap van goederen.....	30
§6.1.4	Getrouwd onder huwelijkse voorwaarden	31
§6.1.5	Algemeen	32
§6.2.	Conclusie	34
Hoofdstuk 7: Voor- en nadelen van het nieuwe huwelijksvermogensrecht		35
§7.1.	Voordelen	35
§7.2.	Nadelen	36
§7.3.	Conclusie	37
Hoofdstuk 8: Conclusies en aanbevelingen		39
§8.1.	Conclusie	39
§8.2.	Aanbevelingen	41
Hoofdstuk 9: Evaluatie/vervolgonderzoek		42
Noten en citaten.....		43
Bronnenlijst		46
 Bijlagen		
Bijlage A: Enquête.....		2
Bijlage B: Resultaten enquête.....		6
Bijlage C: Statistieken.....		13

Samenvatting

Het doel van deze scriptie is om op vrijdag 18 januari 2013 een brochure te leveren aan Hoffspoor Notarissen die voor leken goed te lezen is en waarin de belangrijke elementen van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen staan waaraan de belanghebbenden moeten denken bij het aangaan van een huwelijk, zodat de notaris aan de belanghebbenden informatie kan verschaffen.

Het onderwerp van de scriptie is de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen. Jaren is de wetgever bezig geweest om de juridische regels voor (aanstaande) echtgenoten te moderniseren. Op 1 januari 2012 is de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen in werking getreden en is het huwelijksvermogensrecht ingrijpend veranderd. Deze wet is bedoeld om een betere aansluiting te vinden op de maatschappelijke ontwikkelingen. Met deze maatschappelijke ontwikkelingen wordt onder andere bedoeld het blijven werken van vrouwen, maar ook de toenemende echtscheidingen. Door de nieuwe regels kunnen onbedoelde en onvoorspelbare vermogensverschuivingen optreden tussen echtgenoten. Door deze verschuivingen, waar de personen zich vaak niet bewust van zijn, kunnen na het overlijden van een echtgenoot of bij een echtscheiding de financiële verhoudingen anders liggen dan aanvankelijk werd gedacht. Het is zaak dat de echtgenoten zich hier bewust van worden en niet voor verrassingen komen te staan. De notarissen moeten hier ook weet van hebben, aangezien zij ook te maken hebben met het huwelijksvermogensrecht.

De belanghebbenden van dit onderzoek zijn de echtgenoten, de schuldeisers en de notaris. De echtgenoten krijgen meestal pas na echtscheiding of overlijden te maken met de uitwerking van het door hun gekozen huwelijksvermogensrecht. De schuldeisers moeten weten op welk vermogen ze zich kunnen verhalen en de notaris moet op de hoogte zijn van de nieuwste wetgeving om een gedegen advies te geven. Het oude huwelijksvermogensrecht was het beste voor de echtgenoten die niet te veel vermogen hadden. Door de Tweede Nota van Wijziging en Amendement Anker is het oorspronkelijke uitgangspunt van het wetsvoorstel, de beperkte(re) gemeenschap van goederen, in feite verlaten en bestaat er weer een algehele gemeenschap van goederen. De belangrijkste veranderingen in het huwelijksvermogensrecht zijn de beleggingsleer van art. 1:87 BW, de zaaksvervanging van art. 1:95 BW, de wijziging van de bestuursregel van art. 1:97 BW, het vervroegen van het tijdstip van ontbinding van het huwelijk van art. 1:99 BW en het vervallen van art. 1:119 BW over de goedkeuring van de rechtbank voor het aangaan of wijzigen van de huwelijkse voorwaarden tijdens het huwelijk. De Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen komt grotendeels overeen met de verwachtingen van de bevolking. Uit de enquête is gebleken dat de respondenten niet willen dat erfenissen en schenkingen ook in de gemeenschap vallen. De voordelen van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen zijn de eenvoud van het stelsel, het dwingendrechtelijk opleggen van de inlichtingenplicht, de nieuwe bestuursregel, de vervroeging van het tijdstip van ontbinding en het afschaffen van de goedkeuring van de rechtbank voor het aangaan of wijzigen van huwelijkse voorwaarden tijdens het huwelijk. Een nadeel van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen is dat de algehele gemeenschap niet altijd als billijk wordt ervaren. Daarnaast zijn de nadelen dat erfenissen en schenkingen in de gemeenschap vallen, de beleggingsleer niet altijd eenvoudig toepasbaar is en de vervroeging van het tijdstip van ontbinding van het huwelijk voor notarissen. De aanbeveling met betrekking tot het nieuwe huwelijksvermogensrecht aan echtgenoten is dat ze goed moeten nadenken over de zaken die de onderzoeker heeft besproken in de scriptie voordat ze trouwen. Wat willen ze wel en niet in de gemeenschap hebben? Hoe zien zij een eventuele echtscheiding voor zich? Heeft een van de echtgenoten een onderneming of andere risicovolle activiteiten? Het huwelijksvermogensrecht blijft maatwerk, daarom is een aanbeveling aan de notaris om op de hoogte te blijven van de nieuwe wetgeving. Daarnaast is het aan te raden dat echtgenoten om de vijf jaar hun huwelijksgoederenregime tegen het licht houden. Past dit nog wel bij de (financiële) situatie van de echtgenoten? Voor schuldeisers verandert het minste. Zij moeten vooral op de hoogte zijn van het huwelijksgoederenregime van de schuldenaar.

Hoofdstuk 1: Inleiding

In dit hoofdstuk worden de organisatie, de probleembeschrijving, doelstelling en centrale vraag beschreven. Daarnaast komen de deelvragen, onderzoeksopzet en opbouw van het onderzoeksrapport aan bod.

§1.1. Omschrijving afstudeerorganisatie

Hoffspoor Notarissen is een toegankelijk notariskantoor in Rosmalen. Zij zijn deskundig op het gebied van familierecht, erfrecht, estate planning, mediation, ondernemingsrecht en onroerend goed. Het kantoor heeft elf medewerkers, waarvan twee notarissen en één kandidaat-notaris. De vraag die vanuit het kantoor is gesteld heeft te maken met het huwelijksvermogensrecht. Zij willen meer weten over de verandering die in het huwelijksvermogensrecht per 1 januari 2012 heeft plaatsgevonden. Daarbij willen zij weten hoe het kantoor met deze verandering om moet gaan, met name in de advisering.

§1.2. Probleembeschrijving

Het onderwerp van de scriptie is de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen. Jaren is de wetgever bezig geweest om de juridische regels voor (aanstaande) echtgenoten te moderniseren. Op 1 januari 2012 is de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen in werking getreden en is het huwelijksvermogensrecht ingrijpend veranderd. Deze wet is bedoeld om een betere aansluiting te vinden op de maatschappelijke ontwikkelingen. Met deze maatschappelijke ontwikkelingen wordt onder andere bedoeld het blijven werken van vrouwen, maar ook de toenemende echtscheidingen. Door de nieuwe regels kunnen onbedoelde en onvoorspelbare vermogensverschuivingen optreden tussen echtgenoten. Door deze verschuivingen, waar de personen zich vaak niet bewust van zijn, kunnen na het overlijden van een echtgenoot of bij een echtscheiding de financiële verhoudingen anders liggen dan aanvankelijk werd gedacht. Het is zaak dat de echtgenoten zich hier bewust van worden en niet voor verrassingen komen te staan. De notaris moet hier ook weet van hebben, aangezien zij ook te maken hebben met het huwelijksvermogensrecht.

§1.3. Doelstelling

Het doel van deze scriptie is om op vrijdag 18 januari 2013 een brochure te leveren aan Hoffspoor Notarissen die voor leken goed te lezen is en waarin de belangrijke elementen van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen staan waaraan de belanghebbenden moeten denken bij het aangaan van een huwelijk, zodat de notaris aan de belanghebbenden informatie kan verschaffen. De beoogde doelgroep van deze scriptie zijn de personen die te maken krijgen met het huwelijksvermogensrecht, ook wel de belanghebbenden genoemd.

§1.4. Centrale vraag

De centrale vraag die in dit onderzoek wordt gesteld, is: Welke aanbevelingen kunnen worden gedaan aan belanghebbenden met betrekking tot de gevolgen die de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen van 1 januari 2012 met zich meebrengt?

§1.5. Deelvragen

Om antwoord te kunnen geven op de centrale vraag zullen zes deelvragen worden beantwoord.

- 1) Wie zijn de belanghebbenden die te maken hebben met de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen?
- 2) Hoe zagen titels 6, 7 en 8 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek er uit vóór de wijziging van 1 januari 2012?
- 3) Hoe is de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen tot stand gekomen?
- 4) Hoe ziet de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen er uit?
- 5) Hoe goed sluit de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen aan bij de verwachting van de bevolking?
- 6) Wat zijn de voor- en nadelen van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van

goederen?

§1.6. Onderzoeksopzet

De eerste onderzoeksstrategie is een onderzoek naar het recht. Het gaat hierbij om een rechtsbronnen- en literatuuronderzoek. De rechtsbronnen die worden gebruikt zijn de wet en jurisprudentie. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van documenten en media. Bij al deze bronnen wordt gebruik gemaakt van een inhoudsanalyse, waarbij relevante informatie uit de documenten en media wordt geselecteerd, geanalyseerd en gestructureerd. Tot slot wordt veelvuldig gebruik gemaakt van kamerstukken. De tweede onderzoeksstrategie is onderzoek naar de praktijk. Hierbij gaat het om een veldonderzoek en wordt gebruik gemaakt van een enquête. De bron die hierbij wordt gekozen zijn personen zonder een specifieke leeftijd, beroep of status. Hiervoor is gekozen omdat de onderzoeker wil weten hoe iedereen denkt over het huwelijksvermogensrecht, dus niet alleen de echtgenoten of een andere bepaalde doelgroep. De enquête wordt digitaal met google.docs.nl gemaakt, waardoor de enquête digitaal naar zoveel mogelijk personen verspreid kan worden met behulp van social media en e-mail. Het invullen van de enquête duurt niet langer dan vijf minuten om zo de respondentengroep te vergroten. De enquête is anoniem, waarbij van uit wordt gegaan dat respondenten eerlijker antwoord zullen geven wat de enquête betrouwbaarder maakt. Daarnaast bepaalt de onderzoeker zelf welke vragen in de enquête worden verwerkt en meet wat de onderzoeker wil meten. Dit vergroot de validiteit van het onderzoek. De uiteindelijke gegevens worden in een statistische analyse verwerkt.

§1.7. Leeswijzer

Het onderzoeksrapport bestaat uit acht hoofdstukken. Allereerst wordt in hoofdstuk twee de vraag gesteld wie de belanghebbenden zijn die te maken krijgen met het huwelijksvermogensrecht. Dit is van belang om uiteindelijk een gericht advies te kunnen geven.

Vervolgens wordt in hoofdstuk drie afgevraagd hoe de titels 6,7 en 8 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek (verder aangeduid als BW) er uit zagen vóór 1 januari 2012. Dit is belangrijk om te weten, omdat de veranderingen in het huwelijksvermogensrecht geconstateerd moeten worden om een volledig advies te geven. Voor het constateren van verandering, moet men op de hoogte zijn van de oude wetgeving. Zo wordt ook een duidelijker beeld gevormd van het huwelijksvermogensrecht.

Maar waarom is het huwelijksvermogensrecht veranderd? In hoofdstuk vier wordt de totstandkoming van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen uitgelegd. Om een nieuwe wet beter te kunnen begrijpen is het belangrijk om de beweegredenen te weten. Wat is nou de uiteindelijke bedoeling van zo'n wet?

Daarna wordt in hoofdstuk vijf de nieuwe wetgeving toegelicht, waarbij wordt beschreven wat is veranderd en wat hetzelfde is gebleven. Om aanbevelingen over de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen te geven, is het belangrijkste om te weten wat precies in die wet staat.

Daarna worden in hoofdstuk zes de resultaten van het praktijkonderzoek toegelicht. Hierbij wordt gekeken hoe goed de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen aansluit bij de verwachtingen van de bevolking. In dit praktijkonderzoek wordt duidelijk of de respondenten kennis hebben van het huwelijksvermogensrecht en wat zij van bepaalde regelingen vinden.

In hoofdstuk 7 worden de voor- en nadelen van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen beschreven om een beeld te vormen over deze wet. Dit is belangrijk voor het advies dat uiteindelijk wordt gegeven.

Tot slot worden in hoofdstuk acht de conclusies en aanbevelingen beschreven. Hierbij wordt antwoord gegeven op de centrale vraag van dit onderzoeksrapport.

Voor deze opzet is gekozen, omdat de deelvragen elkaar logisch en chronologisch opvolgen.

Tot slot worden alle wetsartikelen die vóór 1 januari 2012 geldig waren, genoemd met de aanduiding (oud) achter het wetsartikel.

Hoofdstuk 2: De belanghebbenden

Om het huwelijksvermogensrecht te onderzoeken, wordt allereerst gekeken naar de belanghebbenden waarop het huwelijksvermogensrecht van toepassing is. De veranderingen in het huwelijksvermogensrecht hebben op meer personen effect dan alleen de echtgenoten. In paragraaf 2.1 worden de echtgenoten besproken met verschillende huwelijksovereenkomsten en in paragraaf 2.2 worden de derden besproken die ook te maken hebben met het huwelijksvermogensrecht. Tot slot wordt in paragraaf 2.3 een globaal antwoord gegeven op de deelvraag van dit hoofdstuk: Wie zijn de belanghebbenden die te maken hebben met de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen?

§2.1 Echtgenoten

De personen die direct met het huwelijksvermogensrecht te maken krijgen zijn de echtgenoten. Zij kunnen trouwen in gemeenschap van goederen (paragraaf 2.1.1) of onder huwelijkse voorwaarden (paragraaf 2.1.2). Dit worden ook wel huwelijksgoederenregimes genoemd. Hierbij moet worden gewezen op artikel (vanaf nu aangeduid met art.) 1:80b BW. Volgens dit artikel zijn titels 6, 7 en 8 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek (vanaf nu aangeduid als: BW) ook van toepassing op geregistreerd partners. Voor 'echtgenoten' kan ook 'geregistreerd partners' worden gelezen.

§2.1.1 Gemeenschap van goederen

Het nieuwe huwelijksvermogensrecht kent als wettelijke stelstel de gemeenschap van goederen, waarvan contractueel kan worden afgeweken.¹ Met andere woorden: willen echtgenoten niet in gemeenschap van goederen trouwen, dan zullen zij actief op moeten treden en huwelijkse voorwaarden moeten aangaan. Het begrip goed wordt uitgelegd in art. 3:1 BW en houdt in alle zaken en vermogensrechten,

Bij trouwen in gemeenschap van goederen vindt een boedelmenging plaats. Volgens art. 1:94 lid 2 BW omvat de gemeenschap alle goederen der echtgenoten, zolang de gemeenschap niet is ontbonden. Hiermee worden ook toekomstige goederen bedoeld. Ook omvat de gemeenschap alle schulden van ieder der echtgenoten, volgens art. 1:94 lid 5 BW. Hiermee vallen in beginsel ook vóórhuwelijkse schulden in de gemeenschap. Dit artikel met uitzonderingen komt uitgebreid aan de orde in hoofdstuk 5. Bij het trouwen in gemeenschap van goederen ontstaat een gemeenschappelijk vermogen. Met het gemeenschappelijk vermogen wordt ook wel de gemeenschap bedoeld. Dit bevat alle goederen waarvan niet bewezen is dat ze tot het eigen vermogen (privévermogen) van een van de echtgenoten behoren. Toch kunnen echtgenoten die in gemeenschap van goederen zijn getrouwd een privévermogen bezitten. Een erfenis of schenking van de erflater/schenker kan een uitsluitingsclausule bevatten. Hierin kan bepaald zijn dat de erfenis/schenking buiten de gemeenschap van goederen valt.

Na eventuele scheiding spelen redelijkheid en billijkheid een grote rol bij de verdeling van de gemeenschap.² In principe moeten echtgenoten de gemeenschap bij helfte verdelen. Maar mocht één echtgenoot een onderneming drijven, is het in de meeste gevallen logisch dat diegene de onderneming toebedeeld krijgt.³ Hierbij mag echter niet het belang van de andere echtgenoot uit het oog worden verloren. De waarde zal dus verdeeld moeten worden.

Internationaal gezien is trouwen in gemeenschap van goederen erg uitzonderlijk. In de omringende landen van Nederland is het wettelijke stelsel de beperkte gemeenschap.⁴

§2.1.2 Huwelijkse voorwaarden

De huwelijkse voorwaarden worden geregeld in titel 8 van Boek 1 van het BW. Een definitie van huwelijkse voorwaarden wordt in de wet niet gegeven. Zoals in paragraaf 2.1.1 al is opgemerkt, is het wettelijke stelsel van het huwelijksvermogensrecht de gemeenschap van

¹ Schonewille 2011, p. 43

² HR 7 december 1990, NJ 1991, 593 en HR 27 juni 2003, NJ 2003, 524

³ Bij een onderneming is het verstandig om huwelijkse voorwaarden te maken. Dit in verband met eventuele schuldeisers, maar ook voor verdeling bij een echtscheiding.

⁴ Kamerstukken II 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 7

goederen, waarvan contractueel kan worden afgeweken. Dit staat in art. 1:93 BW.

De huwelijkse voorwaarden moeten worden uitgelegd volgens het Haviltex-criterium.⁵ Het arrest bepaalde dat bij de uitleg van een schriftelijke overeenkomst het niet genoeg is om enkel naar de taalkundige betekenis van de tekst te kijken, maar dat ook gekeken moet worden welke betekenis de partijen aan de tekst gaven en wat ze over en weer van elkaar mochten verwachten. Hierbij is het echter onjuist dat de bedoeling van de partijen eerst aan de orde komt, als de tekst twijfel geeft over de uitleg van de huwelijkse voorwaarden. Bij onduidelijkheid wordt er eerst naar de betekenis van de tekst gekeken.⁶ Daarom is het soms goed om in de inleiding van de huwelijkse voorwaarden de bedoeling van partijen op te nemen en de notaris moet de aantekeningen van het gesprek bewaren.

Huwelijkse voorwaarden moeten, volgens art. 1:115 BW, notarieel worden vastgelegd. Dit kan vóór of tijdens een huwelijk worden aangegaan, volgens art. 1:114 BW. Waar bezittingen en schulden bij echtgenoten die getrouwd zijn in gemeenschap van goederen worden verenigd, kunnen echtgenoten die onder huwelijkse voorwaarden zijn getrouwd afspraken maken over hun bezittingen en schulden. Zij kunnen rekening houden met een eventuele beëindiging van het huwelijk, tevens kunnen ze op een lijst vermelden van wie welke goederen zijn. Hierbij bestaat in beginsel een grote mate van vrijheid. Zij mogen echter niet in strijd zijn met de wet, openbare orde of goede zeden op grond van art. 1:121 lid 1 BW.

De huwelijkse voorwaarden kunnen in verschillende vormen worden vastgesteld. In paragraaf 2.1.2.1 wordt de koude uitsluiting besproken. Daarna wordt in paragraaf 2.1.2.2 het verrekenbeding uitgelegd. Tot slot wordt in paragraaf 2.1.2.3 de beperkte gemeenschap besproken.

§2.1.2.1 Koude uitsluiting

Allereerst kan in de huwelijkse voorwaarden een koude uitsluiting overeengekomen worden. Bij een koude uitsluiting wordt voorkomen dat door voltrekking van het huwelijk boedelmenging plaatsvindt.⁷ Bezittingen en schulden blijven in het privévermogen van de echtgenoten en er vindt ook geen inkomstenverrekening plaats. Het enige wat partijen financieel bindt, is de wettelijke verplichting elkander het nodige te verschaffen.⁸ Dit staat geregeld in art. 1:81 BW en heet de verzorgingsplicht.

Als één van de echtgenoten een eigen bedrijf heeft en bedrijfsrisicovolle activiteiten onderneemt, is dit een geschikte uitkomst. Zo kunnen schuldeisers niet aan het vermogen van de andere echtgenoot komen, omdat de vermogens van beide echtgenoten gescheiden blijven. Ook bij echtgenoten die op oudere leeftijd trouwen, kan dit een goed stelsel zijn. Beide echtgenoten hebben al vermogen opgebouwd en hoeven niet meer voor het vermogen van de ander te zorgen. Zeker als er al kinderen uit een eerdere relatie zijn. Zo blijft het vermogen in de eigen kant van de familie.

Daartegenover kan het stelsel van de koude uitsluiting tot onredelijke situaties leiden. Volgens het traditionele patroon werkt de man en zorgt de vrouw thuis voor de kinderen. De man bouwt zijn eigen vermogen op met zijn baan en draagt bij in de kosten van de huishouding (kosten voedsel, huishoudelijke apparatuur, huishoudelijke hulp, vakantie, noodzakelijke verzekering⁹). De vrouw blijft thuis om voor de kinderen te zorgen en bouwt géén vermogen op. Zij moet aan de man geld vragen voor kleding, huishoudelijke kosten en nog meer zaken die ze nodig heeft. Daarnaast blijft, als de man en vrouw na 30 jaar gaan scheiden, al het vermogen bij de man. De vrouw krijgt hoogstens haar bezittingen die ze in het begin van het huwelijk heeft aangedragen terug en ze zal moeten terugvallen op de bijstand. Hierbij moeten echtgenoten realiseren dat ze goed voor zichzelf moeten zorgen. Het is van belang dat ze goed moeten nadenken voordat ze hun baan opzeggen of minder gaan werken om bijvoorbeeld thuis voor de kinderen te zorgen. Zeker nu de maximale duur

⁵ Koens en Vonken 2008, p. 165

⁶ HR 28 november 2003, NJ 2004, 116

⁷ Van Mourik 2009, p. 113

⁸ Willems 2006, p.19

⁹ Kamerstukken II 2000/01, 27 554, nr. 5, p.5

van alimentatie waarschijnlijk wordt verkort.¹⁰ Het is daarom van belang dat echtgenoten zich vóór het sluiten van huwelijkse voorwaarden goed laten inlichten door een notaris. De notaris heeft ook een informatieplicht aan de hand van art. 43 WNA. Het stelsel van koude uitsluiting kan dus leiden tot grote onevenwichtigheid in de vermogensopbouw.¹¹

§2.1.2.2 Verrekenbeding

Daarnaast kunnen echtgenoten sinds 1 september 2002 kiezen om te trouwen onder huwelijkse voorwaarden met verrekenbeding.¹² Daarvoor kon dat ook al, maar toen stond dit nog niet in de wet geregeld. De algemene regels voor het verrekenbeding zijn geregeld in afdeling 2 van titel 8 van Boek 1 van het BW. Dit betreft regeland recht, dat betekent dat partijen onderling kunnen besluiten om bij huwelijkse voorwaarden af te wijken van deze bepalingen.¹³ Hierbij wordt de afspraak gemaakt om vermogen of inkomsten aan het eind van het jaar (periodiek) of aan het eind van het huwelijk (finaal) alsnog samen te verrekenen. Hierbij moet duidelijk worden vastgesteld wat onder inkomsten wordt verstaan. De periodieke verrekening wordt vaak beperkt tot inkomsten uit arbeid, maar kan ook uitgebreid worden met inkomsten uit vermogen. Dit verrekenbeding staat geregeld in art. 1:141 BW en de echtgenoten kunnen in de huwelijkse voorwaarden hier meer specifiek op ingaan. Dit artikel is gebaseerd op het zogenaamde Amsterdamse verrekenbeding.¹⁴ De verrekening geschiedt door alle inkomsten (uit arbeid of vermogen) op één hoop te gooien, daarvan de kosten van de huishouding af te trekken en iedere echtgenoot de helft te geven van wat er overblijft.¹⁵ Dit gebeurt naar beginsel van evenredigheid op grond van art. 1:135 BW. Mocht de verrekening in het afgesproken tijdvak niet zijn gebeurd, dan schuift dit volgens art. 1:141 lid 1 BW door naar de volgende periode. Mocht deze verrekening toch niet jaarlijks worden uitgevoerd, dan dient de verrekening alsnog aan het eind van het huwelijk te gebeuren, volgens art. 1:141 lid 3 BW. Het verrekenbeding verplicht echtgenoten niet om verliezen gezamenlijk te dragen.¹⁶ Artikel 1:141 lid 6 BW verklaart dat het verjaringstermijn van verrekenen drie jaar na de beëindiging van het huwelijk bedraagt. Echtgenoten kunnen ook het periodieke verrekenbeding combineren met het finale verrekenbeding. Hierbij zal er altijd een finaal verrekenbeding plaatsvinden, ook wanneer echtgenoten wel, geheel of gedeeltelijk periodiek hebben verrekend. Het finale verrekenbeding is geregeld in de artikelen 1:142 BW en 1:143 BW. De tijdstippen van verrekening zijn beschreven in art. 1:142 lid 1 BW. Dit kan bij schriftelijke overeenkomst anders worden bepaald, volgens art. 1:142 lid 2 BW. Bij het overlijden van een der echtgenoten vóór beëindiging van het huwelijk wordt meestal de gemeenschap verdeeld alsof er een algehele gemeenschap van goederen had bestaan.

§2.1.2.3 Beperkte gemeenschap

Vóór de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen konden echtgenoten kiezen voor trouwen in beperkte gemeenschap. Dit was geregeld in artt. 1:123 t/m 1:128 BW (oud). Bij een beperkte gemeenschap kon sprake zijn van een gemeenschap van vruchten en inkomsten op grond van art. 1:123 BW (oud). De omvang van deze gemeenschap stond beschreven in art. 1:124 BW (oud) en hield in, wat haar baten betrof, alle goederen die de echtgenoten tijdens het bestaan van de gemeenschap hadden verkregen. Dit stond geregeld in art. 1:124 lid 1 BW (oud). De lasten van de gemeenschap bestonden kort gezegd uit alle schulden van de echtgenoten die tijdens de gemeenschap ontstonden. Daarnaast vielen buiten de gemeenschap goederen en schulden die behoorden tot een door de echtgenoot uitgeoefend bedrijf of beroep op grond van art. 1:126 lid 1 BW (oud). Daarnaast kon bij een beperkte gemeenschap sprake zijn van een gemeenschap van winst en verlies op grond van art. 1:128 BW (oud). Dit artikel verklaarde de hiervoor genoemde artikelen 1:124 – 1:126 BW

¹⁰ www.elsevier.nl > Politiek > Zoeken > Partneralimentatie > VVD, PvdA en D66 willen partneralimentatie aanpakken, geraadpleegd op 17 december 2012

¹¹ Willems 2006, p.20

¹² Wet 4 maart 2002, *Stb.* 2002, 152 inwerking getreden op 1 september 2002

¹³ Koens en Vonken 2008, p. 187

¹⁴ Koens en Vonken 2008, p. 187

¹⁵ Van Mourik & Verstappen 2006, p. 282

¹⁶ Heida e.a. 2007, p. 147

(oud) overeenkomstig van toepassing. Deze vorm van huwelijkse voorwaarden werd door nog geen 1% van de (aanstaande) echtgenoten gekozen.¹⁷

Het trouwen onder huwelijkse voorwaarden wordt meestal aangegaan voor lange duur. Wat lastig wordt ervaren is dat rekening moet worden gehouden met veranderende omstandigheden. Een oplossing daarvoor is dat huwelijkse voorwaarden ook tijdens het huwelijk mogen worden veranderd op grond van art. 1:114 BW.

§2.2. Derden

Niet alleen de echtgenoten hebben te maken met het huwelijksvermogensrecht. De notaris (paragraaf 2.2.1) en de schuldeiser (paragraaf 2.2.2) krijgen ook te maken met het huwelijksvermogensrecht.

§2.2.1 Notaris

Bij het trouwen in gemeenschap van goederen is er geen tussenkomst van de notaris vereist. Wel is de notaris betrokken bij het opstellen en/of wijzigen van de huwelijkse voorwaarden, zoals al in paragraaf 2.1.2 is aangegeven. Bij het Haviltexcriterium, dat eerder is beschreven in paragraaf 2.1.2, komt mede gewicht toe aan hoe de notaris voorlichting geeft aan de partijen over de inhoud en de strekking van de huwelijkse voorwaarden.^{18 19}

Naast dat het verplicht is huwelijkse voorwaarden notarieel aan te gaan, helpen notarissen ook met de inhoud van de huwelijkse voorwaarden. In de praktijk wordt eerst een gesprek aangegaan met de (aanstaande) echtgenoten om de zaken die in de huwelijkse voorwaarden terecht moeten komen te bespreken. Deze zaken zijn onder andere afspraken over de inkomensverdeling en kosten van huishouding. Daarbij kunnen (aanstaande) echtgenoten ook een boedellijst maken, zodat echtgenoten bij verdeling weten welke spullen van wie zijn. Als (aanstaande) echtgenoten niet meer weten van wie welke spullen zijn en/of daar geen bewijs van hebben, kunnen deze worden opgedeeld. Daarnaast kan vastgelegd worden hoe de stand van zaken zal zijn bij overlijden van een van de echtgenoten en de pensioenrechten. Ook kunnen (aanstaande) echtgenoten vaststellen wat met de onderneming van (één van) beide echtgenoten gebeurt ten opzichte van eventuele schulden of echtscheiding. Tot slot kan worden vastgesteld of vergoedingsvorderingen via de nominaliteitsleer of de beleggingsleer worden gevorderd. Hierover meer in paragraaf 3.2.1 en paragraaf 5.1.1. Als (aanstaande) echtgenoten niet gelijk kunnen beslissen wat ze met deze zaken aan willen, kunnen ze een vervolgspraak maken om de huwelijkse voorwaarden dan nog een keer te bespreken met de notaris. Weten de (aanstaande) echtgenoten wat in hun huwelijkse voorwaarden moet worden opgenomen, dan wordt door de notaris een conceptakte gemaakt en opgestuurd. Zijn zij het hier mee eens, wordt de notariële akte opgemaakt en moeten zij terug komen om deze te tekenen. Bij dit tekenen wordt de akte eerst beperkt voorgelezen door de notaris voordat (aanstaande) echtgenoten gaan tekenen. Bij aanstaande echtgenoten gaan de huwelijkse voorwaarden in op de dag dat zij gaan trouwen. Bij echtgenoten die al getrouwd waren gaan de huwelijkse voorwaarden in de dag ná ondertekening.

Daarnaast heeft de notaris een aantal wettelijke verplichtingen en gedragsregels. Deze zijn geregeld in onder andere de Wet op het Notarisambt en de Verordening beroeps- en gedragsregels 2011. Zoals in paragraaf 2.1.2.1 beschreven heeft de notaris een informatieplicht op grond van art. 43 WNA. In art. 17 WNA staat dat de notaris zich onafhankelijk en onpartijdig moet opstellen en zorgvuldig de belangen van iedere partij moet behartigen. Deze integriteit staat ook geregeld in art. 2 Verordening beroeps- en gedragsregels 2011. Daarnaast heeft de notaris op grond van art. 22 WNA een geheimhoudingsplicht. Dit staat ook vermeld in art. 4 van de Verordening beroeps- en gedragsregels 2011. Tot slot moet een notaris alle partijen inlichten over de gevolgen van hun rechtshandelingen op grond van art. 5 Verordening beroeps- en gedragsregels 2011. Samengevat moet de notaris dus op de hoogte zijn van de nieuwste wetgeving om te weten wat wel en niet in de huwelijkse

¹⁷ Willems 2006, p. 27

¹⁸ HR 4 mei 2007, NJ 2007, 481

¹⁹ Koens en Vonken 2008, p. 165

voorwaarden moet worden opgenomen.

§2.2.2 Schuldeiser

Een schuldeiser is een persoon die geld van iemand te goed heeft en dit opeist.²⁰ Na ontbinding van een huwelijk gelden de algemene regels van schuldeisersbescherming. Deze regels vloeien voort uit titel 7 van Boek 3 van het BW. Zo hebben de schuldeisers volgens art. 3:193 BW het recht om zich tegen de verdeling te verzetten. De schuldeiser heeft de bevoegdheid om de rechter te verzoeken een vereffenaar te benoemen.²¹ Een vereffenaar is belast met de afwikkeling en beëindiging van zaken na ontbinding en opheffing.²²

Maar uit welk vermogen mag de schuldeiser de schuld opeisen? De schuldeisers kunnen in het huwelijksgoederenregister opzoeken onder welk huwelijksgoederenregime de schuldenaar is getrouwd. Als de echtgenoten in gemeenschap van goederen zijn getrouwd, kunnen de schuldeisers verhaal nemen op de gehele gemeenschap van goederen. Ook als de schulden maar van één van de echtgenoten afkomstig zijn. Immers, volgens art. 1:94 lid 5 BW, omvat de gemeenschap, wat haar lasten betreft, alle schulden van ieder der echtgenoten, met uitzondering daar gelaten. Dit kan een groot bezwaar zijn en als onbillijk worden ervaren wanneer één van de echtgenoten risicodragende activiteiten ontplooid.

Mochten de echtgenoten onder huwelijkse voorwaarden zijn getrouwd, dan is de ene echtgenoot niet aansprakelijk voor de privéschulden van de andere echtgenoot. Als de schuldeiser verhaal komt halen, moet dit uitgewonnen worden uit de goederen van de schuldenaar-echtgenoot.

De oude regeling over schulden wordt verder besproken in hoofdstuk 3 van dit onderzoeksrapport. De nieuwe regeling per 1 januari 2012 wordt besproken in hoofdstuk 5 van dit onderzoeksrapport. In deze hoofdstukken wordt verder ingegaan op welk vermogen de schuldeisers verhaal kunnen nemen en wat de positie is van de schuldeisers in de oude en nieuwe wetgeving.

§2.3 Conclusie

Degenen die direct met het huwelijksvermogensrecht te maken hebben zijn de echtgenoten. Zij kunnen trouwen in gemeenschap van goederen, maar ook onder huwelijkse voorwaarden. Zij krijgen in de meeste gevallen pas weet over het huwelijksvermogensrecht, nadat hun vermogen verdeeld moet worden bij eventuele echtscheiding of overlijden. Zij zijn gebonden aan de nieuwe regelingen van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen, tenzij zij bij huwelijkse voorwaarden anders hebben besloten. Bij het opstellen van huwelijkse voorwaarden is er veel mate van vrijheid. (Aanstaande) echtgenoten kunnen voor bepaalde stelsels kiezen, namelijk de koude uitsluiting of het verrekenbeding. De beperkte gemeenschap wordt door nog geen 1% van de echtgenoten gekozen als huwelijkse voorwaarden en is per 1 januari 2012 in de wet vervallen.

Een andere belanghebbende is de notaris. De notaris is nodig bij het opstellen van de huwelijkse voorwaarden en moet de partijen inlichten over de rechtsgevolgen van die huwelijkse voorwaarden. Zij moeten op de hoogte zijn van de nieuwste wetgeving omtrent het huwelijksvermogensrecht om zo zorgvuldig mogelijk de belangen van iedere partij te behartigen. Daarnaast zijn notarissen gehouden aan wettelijke verplichtingen en gedragsregels.

Tot slot is de schuldeiser een belanghebbende. Schuldeisers moeten weten op welk vermogen ze verhaal kunnen halen. Waar de schuldeiser verhaal op kan halen, hangt af van hoe de echtgenoten getrouwd zijn. In hoofdstuk 3 en hoofdstuk 5 wordt er meer op de schuldeisers ingegaan.

²⁰ www.woorden.org > woorden > schuldeiser > geraadpleegd op 1 november 2012

²¹ *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 5

²² www.encyclo.nl > begrip > vereffenaar > geraadpleegd op 1 november 2012

Hoofdstuk 3: Oude wetgeving

Om te kunnen bepalen wat de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen voor gevolgen heeft, moet eerst worden gekeken naar de wetgeving vóór de verandering van 1 januari 2012. Allereerst wordt in paragraaf 3.1. gekeken naar de geschiedenis van titels 6, 7 en 8 van Boek 1 van het BW. Vervolgens beschrijft paragraaf 3.2. in grote lijnen het huwelijksvermogensrecht vóór de wetwijziging van 1 januari 2012, waarin ook sommige voor- en nadelen worden meegenomen. Tot slot wordt in paragraaf 3.3. de conclusie op de deelvraag van dit hoofdstuk gegeven, namelijk: Hoe zagen titels 6, 7 en 8 van Boek 1 van het BW er uit vóór de wetwijziging van 1 januari 2012?

§3.1. Geschiedenis

In 1838 werd de wettelijke gemeenschap van goederen voor heel Nederland ingevoerd.²³ Hierbij was de vrouw handelingsonbekwaam en de man 'het hoofd der echtvereniging'. Door

de invoering van de Wet tot opheffing van de handelingsonbekwaamheid van de vrouw werd op 1 januari 1957 de vrouw handelingsbekwaam. De regel dat de man het hoofd van de echtvereniging was, werd geschrapt bij de inwerkingtreding van Boek 1 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek op 1 januari 1970. Toch bleef de ongelijkheid tussen man en vrouw in enkele wetbepalingen gehandhaafd. Op 1 januari 1985 trad de Wet houdende wegneming van een aantal ongelijkheden tussen man en vrouw in het personen- en familierecht en in enige andere wetten in. Dit zegt al dat de laatste ongelijkheden tussen man en vrouw werden weggenomen.²⁴

Ook in het eerste decennium van deze eeuw is het huwelijksvermogensrecht onderhevig geweest aan een algehele herziening. De eerste tranche is voltooid door de inwerkingtreding op 22 juni 2001.²⁵ Hierin was het belangrijkste onderdeel het vervallen van de samenwoningplicht. Dit stond in art. 1:83 BW (oud). Hierbij was de wetgever van oordeel dat het opleggen van een plicht tot samenwonen aan echtgenoten niet meer van die tijd was en kon worden gemist.²⁶

De tweede tranche is voltooid door de inwerkingtreding op 1 september 2002.²⁷ Zoals ook in paragraaf 2.1.2.2 is beschreven, heeft deze wet ertoe geleid dat het verrekenbeding in huwelijkse voorwaarden in de wet werd opgenomen. Aspecten die in elk individueel geval kunnen variëren zijn niet in de wet opgenomen en behoren in de huwelijkse voorwaarden te worden geregeld.²⁸ Tot 1 september 2002 kende de wet een uitgewerkt wettelijk verrekenstelsel: het wettelijk deelgenootschap. In de praktijk werd echter een niet-wettelijk verrekenstelsel ontwikkeld en heette het al eerder genoemde Amsterdams verrekenbeding.²⁹ Deze konden worden opgesplitst in een periodiek verrekenstelsel en finale verrekenstelsels. Deze stelsels zijn ook al uitgelicht in paragraaf 2.1.2.2. Echtgenoten hebben echter de vrijheid om het wettelijk deelgenootschap in hun huwelijkse voorwaarden overeen te komen.³⁰

"Art. 1:83 BW (oud). – 1. *Echtgenoten zijn jegens elkander tot samenwoning verplicht, tenzij gewichtige redenen zich daartegen verzetten. De verplichting vervalt eveneens, indien een verzoek tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed is gedaan dan wel een beschikking betreffende een of meer voorlopige voorzieningen van kracht is.*
- 2. *De plaats van de samenwoning wordt in onderling overleg vastgesteld. Indien een der echtgenoten onder curatele staat, of zich omtrent de plaats van samenwoning niet kan of wil verklaren, bepaalt de andere echtgenoot deze.*
- 3. *Geschillen omtrent het in het vorige lid bepaalde worden door de kantonrechter op verzoek van beiden of een van hen beslist."*

§3.2. Hoofdstelsel huwelijksvermogensrecht vóór 1 januari 2012

Om een goed beeld te krijgen van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen, wordt eerst gekeken naar de oude regelgeving betreffende huwelijksvermogens-

²³ *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 4

²⁴ Koens en Vonken 2008, p. 115

²⁵ Wet 31 mei 2001, *Stb.* 2001, 275, inwerking getreden op 22 juni 2001

²⁶ Koens en Vonken 2008, p. 117, 118

²⁷ Wet 14 maart 2002, *Stb.* 2002, 152, inwerking getreden op 1 september 2002

²⁸ *Kamerstukken II* 2000/01, 27 554, nr. 3, p. 9

²⁹ Koens en Vonken 2008, p. 186

³⁰ Koens en Vonken 2008, p. 187

recht. Hierdoor kan er een beter beeld ontstaan over de verandering van titels 6, 7 en 8 van Boek 1 van het BW. In paragraaf 3.2.1 wordt het hoofdstelsel van de oude wetgeving uitgelegd, namelijk de gemeenschap van goederen. Daarna worden in paragraaf 3.2.2 de oude wettelijke bepalingen van de huwelijkse voorwaarden besproken.

§3.2.1 Gemeenschap van goederen

Met het begrip hoofdstelsel wordt bedoeld het huwelijksgoederenregime dat tussen echtgenoten van kracht wordt, indien zij voor het aangaan van het huwelijk geen huwelijkse voorwaarden hebben gemaakt.³¹ Het hoofdstelsel dat Nederland kende vóór de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen was de algehele gemeenschap van goederen. Dit stelsel is in grote lijnen bekend bij de Nederlandse bevolking en stond geregeld in art. 1:93 BW (oud). Dit huwelijksgoederenregime werd in internationaal verband als uitzonderlijk gekwalificeerd. Dit had met name betrekking op het feit dat ten huwelijk aangebrachte giften en erfenissen in de meeste internationale hoofdstelsels niet in de gemeenschap vallen. Daarnaast nam Nederland in de bestuursregeling een bijzondere positie in vergeleken met andere landen.³² Daarover in deze paragraaf meer.

In beginsel vielen alle goederen bij aanvang van het huwelijk en toekomstige goederen in de gemeenschap, waardoor het stelsel redelijk eenvoudig was. Er was in principe maar één gemeenschappelijk vermogen. Echter, de wet kende daar een aantal uitzonderingen op volgens art. 1:94 BW (oud). Art. 1:94 lid 1 BW (oud) bepaalde dat goederen niet in de gemeenschap zouden vallen indien bij de gift of erfenissen de erflater een uitsluitingsclausule had opgenomen waarin stond dat deze buiten de gemeenschap zouden vallen. In het derde lid van art. 1:94 BW (oud) vielen goederen en schulden buiten de gemeenschap op grond van bijzondere verknochtheid. Bijzondere verknochtheid had bij jurisprudentie nadere invulling gekregen. De Hoge Raad had uitzonderingen aangenomen bij aanspraak op alimentatie³³, aandeel in een personenvennootschap³⁴ en smartengeld en vergoeding wegens inkomstenderving³⁵. Een laatste uitzondering die in art. 1:94 BW (oud) werd gemaakt was lid 4. Op grond van dit lid vielen pensioenrechten waarop de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding van toepassing was, alsmede met die pensioenrechten verband houdende rechten op nabestaandenpensioen, niet in de gemeenschap. Ook rechten op het vestigen van vruchtgebruik als bedoeld in art. 4:29 BW en art. 4:30 BW vielen buiten de gemeenschap.

Daarnaast omvatte de gemeenschap volgens het oude huwelijksvermogensrecht ook alle schulden van ieder der echtgenoten op grond van art. 1:94 lid 2 BW (oud). Zowel de gemeenschapsschulden als de privéschulden zijn verhaalbaar op de gemeenschap. Met verhaalbaarheid wordt bedoeld: welke goederen voor uitwinning van de schuld in aanmerking komen.³⁶ Beide echtgenoten zijn, ieder voor de helft, draagplichtig voor de gemeenschapsschulden. Met draagplichtig wordt bedoeld: te wiens laste de prestatie uiteindelijk dient te komen.³⁷

Wanneer een schuldeiser verhaal zocht ter zake van een privéschuld van een van de echtgenoten, had de andere echtgenoot de mogelijkheid om privégoederen van de schuldenaar-echtgenoot aan te wijzen die voldoende verhaal zouden bieden. Dit was geregeld in art. 1:96 lid 1 BW (oud) en heet de aanwijzingsbevoegdheid. Schuldeisers behielden op grond van art. 100 lid 2 BW (oud) hun recht op verhaal op

*Voorbeeld draagplichtig
Indien een in wettelijke gemeenschap van goederen getrouwde man een auto koopt, is hij alleen jegens de verkoper aan-sprakelijk voor betaling van de koopprijs. Deze schuld 'behoort' evenwel in de gemeenschap en wordt gedragen door de echtgenoten gezamenlijk.*

³¹ Kamerstukken II 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 1

³² Kamerstukken II 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 7

³³ HR 26 januari 1933, NJ 1933, p. 797

³⁴ HR 15 december 1961, NJ 1962, 48

³⁵ HR 24 oktober 1997, NJ 1998, 286

³⁶ Van Mourik 2009, p. 13

³⁷ Van Mourik 2009, p. 13

goederen uit de gemeenschap, zolang deze niet was verdeeld. Na ontbinding van de gemeenschap bleef iedere echtgenoot voor het geheel aansprakelijk voor de gemeenschapsschulden, waarvoor hij of zij voor de ontbinding aansprakelijk was. Voor andere schulden van de gemeenschap (waar hij of zij niet aansprakelijk voor was voor ontbinding) werd hij of zij door ontbinding voor de helft hoofdelijk met de andere echtgenoot aansprakelijk. Dit betekende dat de echtgenoot toch nog voor 50% aansprakelijk was voor een gemeenschapsschuld die hij of zij voor de ontbinding niet was aangegaan. Deze aansprakelijkheidsregel was geregeld in art. 1:102 BW. Dat betekende dat zelfs een erfenis die niet in de gemeenschap was gevallen, omdat de erflater een uitsluitingsclausule in zijn of haar testament had opgenomen, ook ten prooi kon vallen aan de schuldeisers van de andere echtgenoot. Dit kon een groot bezwaar zijn en als onredelijk en onbillijk worden ervaren. In beginsel hadden de echtgenoten ieder een gelijk aandeel in de gemeenschap, wat ook inhield dat iedere echtgenoot voor de helft draagplichtig was ter zake de schulden van de gemeenschap.

Dat in beginsel alle goederen en schulden in de gemeenschap vielen, kon in voorkomende gevallen tot ongewenste en willekeurige vermogensverschuivingen leiden. Het werd niet altijd als billijk ervaren, dat aangebrachte goederen en schulden, giften en erfenissen in de gemeenschap zouden vallen. Dit nam de eenvoud van het stelsel ook weer weg, omdat tegen deze eventuele onbedoelde vermogensverschuivingen actief moest worden opgetreden.

Reprise:
vergoedingsrecht op de
gemeenschap

Recompense:
vergoedingsverplichting
aan de gemeenschap

Artikelen 1:95 lid 2 BW (oud) en Art. 1:96 lid 2 BW (oud) beschreven de vergoedingsrechten. Art. 1:95 lid 2 BW (oud) ging over de reprise. Deze ontstond indien een gemeenschapsschuld werd betaald uit privévermogen, waardoor een vergoedingsrecht op de gemeenschap ontstond. Art. 1:96 lid 2 BW (oud) ging over een recompense. Deze ontstond indien een privéschuld uit de gemeenschap was betaald, waardoor een vergoedingsverplichting aan de gemeenschap ontstond. Deze vergoedingsrechten- en verplichtingen werden in het oude

huwelijksgoederenregime voldaan aan de hand van de nominaliteitsleer. Hierbij had diegene die geïnvesteerd had in een gezamenlijk goed of in een goed van de andere echtgenoot bij teruggave recht op het geïnvesteerde bedrag, ongeacht de waardeinstijging of waardedaling van het goed. Hierbij is het arrest Kriek/Smit³⁸ een belangrijk arrest. Dit arrest geeft een op goede trouw gebaseerde uitzondering op de nominaliteitsleer. De Hoge Raad bepaalde dat bij waardeinstijging van een goed een correctievergoeding bovenop het nominale bedrag zou moeten worden betaald. Dit kan bij onvoorzienbare omstandigheden naar redelijkheid en billijkheid een hoger bedrag zijn waarbij het nominale bedrag opzij wordt geschoven. Daarnaast kan op grond van redelijkheid en billijkheid bovenop het nominale bedrag een correctievergoeding worden gegeven.³⁹

De bestuursregel stond geregeld in art. 1:97 BW (oud). Onder bestuur wordt bedoeld de feitelijke handelingen en beschikkingshandelingen verrichten.⁴⁰ Op grond van dit artikel stonden de gemeenschapsgoederen onder bestuur van de echtgenoot aan wiens zijde het goed in gemeenschap was gevallen. Hiervan kon worden afgeweken op grond van een bestuursopdracht van de rechter⁴¹, bestuursovereenkomst bij huwelijkse voorwaarden of op grond van zaaksvervanging⁴². Art. 1:97 lid 2 BW (oud) bevatte een bijzondere regel ten aanzien van het beroeps- of bedrijfsvermogen. Namelijk dat, als een goed van de gemeen-

³⁸ HR 12 juni 1987, NJ 1988, 150

³⁹ Ligthart 2011, p. 22

⁴⁰ www.banning.nl > publicaties > archief > wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen > geraadpleegd op 2 november 2012

⁴¹ art. 1:91 BW (oud)

⁴² art. 1:97 lid 1 BW (oud)

schap met toestemming van de bestuursbevoegde echtgenoot dienstbaar gemaakt werd aan een beroep of bedrijf van de andere echtgenoot, het bestuur berustte bij de andere echtgenoot. Dit was voor zover het betrof handelingen die als normale uitoefening van dat beroep of bedrijf zijn te beschouwen. De toestemming duurde voor de gehele duur van het beroep of bedrijf en kon te allen tijde alleen door de rechtbank werden beëindigd.

Aan de bestuursregel van art. 1:97 BW (oud) zat wel een nadeel. Deze wetgeving was niet gunstig voor de niet-verdienende echtgenoot. De werkende, inkomen verdienende echtgenoot zou als verkrijger van het inkomen het bestuur over dit in de gemeenschap vallende vermogen hebben. Als er verder geen inkomsten zijn, zou het vermogen vrijwel geheel onder het bestuur van de werkende echtgenoot staan. Bovendien werd de oude regeling over bestuursverdeling als betrekkelijk gecompliceerd ervaren.⁴³

Daartegenover moesten echtgenoten die getrouwd waren in gemeenschap van goederen elkaar wel inlichtingen verschaffen over het door hen gevoerde bestuur. Daarnaast moesten zij elkaar ook inlichtingen verschaffen over de stand van goederen en schulden van de gemeenschap. Dit was geregeld in art. 1:98 BW (oud). Het ging hier alleen over gemeenschapsschulden, waardoor echtgenoten in gemeenschap van goederen elkaar niet hoefden in te lichten over eventuele privéschulden. Dit artikel was alleen maar van toepassing op echtgenoten die getrouwd waren in gemeenschap van goederen of hierover niks in de huwelijkse voorwaarden hadden geregeld, omdat het artikel in titel 7 van Boek 1 van het BW stond.

Artikel 1:97 lid 2 BW (oud)
A en B zijn in gemeenschap van goederen getrouwd. De computer valt via de kant van A in de gemeenschap en staat dus, volgens de oude bestuursregeling, onder het bestuur van A. B heeft echter een notariskantoor en gebruikt die computer in zijn kantoor voor het maken van aktes, een normale uitoefening van zijn beroep, met toestemming van A. Hierdoor berust het bestuur over de computer bij B.

Tot slot werd de gemeenschap ontbonden bij het eindigen van het huwelijk op grond van art. 1:99 lid 1 onder a BW (oud). Hierbij was de gemeenschap pas ontbonden op het tijdstip van inschrijving bij gemeente. Tussen het verzoek van echtscheiding en deze inschrijving zat een paar maanden tijd. In deze tussentijd hadden de echtgenoten nog steeds een gemeenschap van goederen, waarbij alle goederen en schulden die in deze tijd waren aangegaan in de gemeenschap zouden vallen. Denk hierbij aan diegene die het echtelijke huis verlaat en een nieuw huis voor zichzelf koopt. Dit huis valt in de tussentijd van het verzoek en inschrijving bij de gemeente in de gemeenschap. Dit kon als onbillijk en lastig worden ervaren.

§3.2.2 Huwelijkse voorwaarden

Partijen konden bij huwelijkse voorwaarden op verschillende wijzen afwijken van de algehele gemeenschap van goederen op grond van 1:93 BW (oud). De huwelijkse voorwaarden waren in het oude huwelijksvermogensrecht geregeld in titel 8 van Boek 1 van het BW. De verschillende vormen van huwelijkse voorwaarden en algemene regels zijn al aan bod gekomen in paragraaf 2.1.2 van dit onderzoeksrapport.

Notarissen hadden een zorgplicht ten opzichte van de aansprakelijkheid van echtgenoten. Echtgenoten moesten goedkeuring aan de rechtbank vragen voor het maken van huwelijkse voorwaarden tijdens het huwelijk op grond van art. 1:119 BW (oud). Deze goedkeuring werd niet gegeven als gevaar bestond voor benadeling van de schuldeisers. Dit gevaar lag veelal in de wijze waarop een door het aangaan van huwelijkse voorwaarden ontbonden gemeenschap werd verdeeld. In de praktijk ontwikkelde zich de hoofdelijkheidsclausule voor in de akte van huwelijkse voorwaarden, ook wel de Dozy-clausule genoemd. Deze clausule hield in dat echtgenoten zich hoofdelijk aansprakelijk stellen voor de gemeenschapsschulden die ten tijde van het aangaan van de huwelijkse voorwaarden ontstonden. Hierdoor was de verhaalsmogelijkheid van schuldeisers vergroot. Deze clausule moest in de akte worden

⁴³ Kamerstukken II 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 7

opgenomen, anders kregen echtgenoten de goedkeuring van de rechtbank niet.⁴⁴

Daarnaast stond de beperkte gemeenschap nog steeds beschreven in de artikelen 1:123 t/m 1:128 BW (oud). In het vorige hoofdstuk van dit onderzoeksrapport is gebleken dat nog geen 1% van de echtgenoten voor deze vorm van huwelijkse voorwaarden koos. Wat deze beperkte gemeenschap inhield, staat beschreven in paragraaf 2.1.2.3.

§3.3. Conclusie

Het hoofdstelsel van het oude huwelijkvermogensrecht werd in 1838 in Nederland ingevoerd en was de algehele gemeenschap van goederen. Toen was er veel ongelijkheid tussen mannen en vrouwen. In het tweede deel van de 20ste eeuw zijn de ongelijkheden weggenomen en waren vrouwen en mannen volgens de wet gelijk in het huwelijk. In het begin van de 21ste eeuw is het huwelijkvermogensrecht onderhevig geweest aan een algehele herziening. In 2001 was het belangrijkste onderdeel het afschaffen van de samenwoningplicht en in 2002 werd het verrekenbeding in de wet opgenomen.

De algehele gemeenschap van goederen stond vóór 1 januari 2012 geregeld in art. 1:93 BW (oud) en was een vrij eenvoudig stelsel. Goederen en schulden vielen in de gemeenschap van goederen, behoudens een aantal uitzonderingen zoals de uitsluitingsclausule.

Op grond van art. 1:97 BW (oud) stonden goederen der gemeenschap onder bestuur van de echtgenoot aan wiens zijde het goed in de gemeenschap was gevallen. Dit was erg nadelig voor de niet verdienende echtgenoot. Daarnaast werd de hoogte van de vergoedingsrechten bepaald door de nominaliteitsleer. Van de algehele gemeenschap van goederen kon worden afgeweken bij huwelijkse voorwaarden. Tot slot was voor het maken van huwelijkse voorwaarden tijdens het huwelijk goedkeuring van de rechtbank nodig op grond van art. 1:119 BW (oud) en moest de Dozy-clausule in de akte opgenomen worden. Dit was ter bescherming van de schuldeisers.

Het oude wettelijke huwelijkvermogensrecht paste het beste bij echtgenoten die niet al te veel vermogen in het huwelijk aanbrachten, geen al te grote schenkingen of erfenissen verwachtten en geen risicovolle activiteiten ontplooiden of wilden gaan ontplooiën.

---

⁴⁴ Van Mourik 2009, p. 118

Hoofdstuk 4: Totstandkoming Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen

De Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen is de derde tranche in het huwelijksvermogensrecht die voltooid is op 1 januari 2012. De wet is aangekondigd door de Wet van 18 april 2011, *Stb.* 2011, 205. In deze wet staat het wettelijk stelsel van gemeenschap van goederen centraal. Maar wat is de achterliggende gedachte achter deze wet? In paragraaf 4.1 worden de redenen besproken om een nieuw hoofdstelsel te bedenken. Vervolgens wordt in paragraaf 4.2 het wetsvoorstel 28 867 besproken. In paragraaf 4.3 worden de wijzigingen besproken die tijdens de procedure zijn opgetreden en die uiteindelijk hebben geleid tot de huidige Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen. Tot slot geeft paragraaf 4.4. een antwoord op de vraag van dit hoofdstuk: Hoe is de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen tot stand gekomen?

§4.1. Redenen

Volgens de Memorie van Toelichting is de concrete aanleiding voor het wetsvoorstel de invoering van het geregistreerd partnerschap.⁴⁵ Zoals in paragraaf 2.1. is aangegeven, zijn op grond van art. 1:80b BW de titels 6, 7 en 8 van Boek 1 van het BW ook op geregistreerd partners van toepassing. Door de invoering van het geregistreerd partnerschap is het toepassingsbereik van de regeling van het huwelijksvermogensrecht verruimd.

De laatste keer dat het Nederlands hoofdstelsel ter discussie stond, was vlak na de Tweede Wereldoorlog.⁴⁶ Zonder dat de Tweede Kamer daar uitgebreid onderzoek naar heeft verricht, hebben in de afgelopen decennia in de maatschappij een aantal ontwikkelingen voorgedaan die van belang zijn voor de aanpassing van het huwelijksvermogensrecht. Onder deze maatschappelijke ontwikkelingen kan onder andere worden verstaan de emancipatie van de vrouw. Vrouwen die werkten, stopten daar abrupt mee bij het burgerlijk huwelijk dan wel bij zwangerschap. Tot in 1975 gold in Nederland een ontslaggebod voor vrouwelijke ambtenaren in vaste dienst die huwden.⁴⁷ De jaren daarna werd het minder waarschijnlijk dat vrouwen thuis bleven om voor het huishouden te zorgen en begonnen vrouwen ook inkomen te verdienen.

De laatste jaren zijn Nederlanders welvarender geworden en is er meer behoefte ontstaan om eigen vermogen te beschermen. Vlak na de oorlog was het de tijd van de wederopbouw: de meeste inwoners moesten vanaf nul beginnen om een nieuw leven op te bouwen. Bij overlijden had men niets en er was weinig te verdelen bij een echtscheiding. Maar de particuliere vermogens zijn de afgelopen decennia flink gestegen. Daarnaast moet er meer dan vroeger rekening worden gehouden met omvangrijke giften en erfenissen, verkregen voor of tijdens het huwelijk.⁴⁸

Ten derde kan de toename van het aantal echtscheidingen als reden voor verandering van het hoofdstelsel worden gezien. Het huwelijk is niet langer meer een instituut dat door de dood wordt ontbonden. Volgens het CBS zijn in 2011 36,5% van de getrouwde personen gescheiden.⁴⁹ Door de scheiding moeten goederen worden verdeeld onder de echtgenoten. Niet zelden wordt na de echtscheiding een andere relatie aangegaan. Hieruit kunnen (weer) kinderen geboren worden. Daarom dient het huwelijksvermogensrecht meer dan vroeger rekening te houden met echtscheidingen en tweede relaties. Hierbij moet wel worden gezegd dat door de economische crisis van de laatste jaren het weer lastiger maakt om te scheiden. Echtgenoten krijgen het echtelijk huis minder snel tot niet verkocht en worden in meeste gevallen opeens alleenverdieners.

⁴⁵ *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 3

⁴⁶ *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 1

⁴⁷ sandwichgeneratie.wordpress.com > 20 mei 2010 > De vrouw van vroeger en nu > geraadpleegd op 6 november 2012

⁴⁸ *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 8

⁴⁹ Statline.cbs.nl > zoek: echtscheidingen > Huwelijksontbindingen; door echtscheiding en door overlijden > geraadpleegd op 8 november 2012

De opvatting dat het huwelijk in vermogensrechtelijke zin moet leiden tot een vermenging van vermogen, omdat de relatie in goede en slechte tijden is aangegaan, wordt niet meer door iedereen gedeeld. Met een nuchtere blik kijken getrouwden met een zekere zakelijkheid naar het huwelijk.⁵⁰ Dit is wellicht een reden waarom het percentage echtgenoten dat trouwt onder huwelijkse voorwaarden stijgt. In 2009 koos ruim één op de vier koppels hiervoor.⁵¹

Daarnaast waren bij het oude hoofdstelsel een paar vraagtekens te plaatsen. Omvatte de gemeenschap in het hoofdstelsel niet te veel, in het bijzonder de aangebrachte goederen en schulden, giften en erfenissen? Ging de aansprakelijkheidsregel niet te ver? Pakte de bestuursregeling wel goed uit, met name voor de niet of minder buitenshuis-werkende echtgenoot? Tot slot, vond het hoofdstelsel wel voldoende aansluiting in de omringende landen van Nederland? Dit zijn vragen die in de Memorie van Toelichting werden gesteld.⁵²

Door deze maatschappelijke veranderingen en de vraagtekens bij de oude wetgeving was de vraag gerezen of het oude hoofdstelsel nog paste bij wat het grootste gedeelte van de echtgenoten als passend ervoer. Volgens de Memorie van Toelichting werd het hoofdstelsel door het nieuwe wetsvoorstel weer bij de tijd gebracht en zou er een beperkte(re) gemeenschap ontstaan.

§4.2. Wetsvoorstel 28 867

Vanaf 1995 werd naar aanleiding van de invoering van het geregistreerd partnerschap de vraag gesteld of er behoefte was aan heroverweging van het huwelijksvermogensrecht.⁵³ Daarna zijn nog enkele stukken opgesteld naar aanleiding van dit onderwerp. Uiteindelijk, naar aanleiding van een rechtsvergelijkend onderzoek onder leiding van prof. Dr. C. Boele-Woelki over het huwelijksvermogensrecht in omringende landen, had het Ministerie van Justitie een notitie opgesteld met een voorstel tot aanpassing van het hoofdstelsel. Deze notitie was met een aantal personen uit de wetenschap, rechtspraak en rechterlijke macht besproken, waaruit een conceptwetsvoorstel ontstond. Dit wetsvoorstel was voor advies aangeboden aan de Raad voor de Rechtspraak (RvR), Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR), Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) en de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB). De gemaakte opmerkingen hebben geleid tot bijstelling van het wetsvoorstel 28 867.⁵⁴

In het wetsvoorstel werd gekozen voor handhaving van het uitgangspunt dat het hoofdstelsel een gemeenschap van goederen behoort te zijn. Hierbij was de meest ingrijpende aanpassing om aangebrachte goederen en schulden, giften en erfenissen van de boedelmenging uit te zonderen. Er zou een beperkte(re) gemeenschap van goederen ontstaan en de Memorie van Toelichting gaf daar een aantal inhoudelijke redenen voor.⁵⁵

Allereerst vond men het niet vanzelfsprekend dat giften en erfenissen in de gemeenschap zouden moeten vallen. Volgens de Memorie van Toelichting lag het redelijk voor de hand dat alleen de arbeidsinkomsten moesten worden verdeeld. Als een schenker of erflater de echtgenoot van de begiftige of erfgenaam in de schenking of erfenis wil laten meedelen, dan zou dit hem vrij moeten staan om de schenking of erfenis aan beide echtgenoten te geven via een insluitingsclausule.

Daarnaast werden steeds meer huwelijkse voorwaarden gemaakt en stonden uitsluitingsclausules vrijwel standaard in schenkingsakten en testamenten. Hierbij was men van mening dat het meest wenselijke regime in de wet zou moeten staan en niet moet worden

⁵⁰ *Kamerstukken II 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 8*

⁵¹ Hoens & Schols 2012, p. 948

⁵² *Kamerstukken II 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 7*

⁵³ *Kamerstukken II 1995/96, 23 761, nr. 7, p. 7*

⁵⁴ *Kamerstukken II 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 4*

⁵⁵ *Kamerstukken II 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 13*

afgeweken bij akten of overeenkomst.

Alleen hetgeen dat door beider inspanning tijdens het huwelijk verworven zou worden, moest gemeenschappelijk vermogen worden. Dus ook de aangebrachte goederen zouden niet in de gemeenschap vallen. Dit zou passen bij de wijze waarop men tegenwoordig tegen het huwelijk aankijkt, namelijk een beperkte(re) gemeenschap van goederen.

Tot slot was het oude hoofdstelsel uitzonderlijk te noemen vergeleken met omringende landen. Door de beperkte(re) gemeenschap als hoofdstelsel te gebruiken zou dat meer aansluiting vinden bij de huwelijksgoederenregimes van de meeste van Nederlands omringende landen. Als de vraag opkomt welk recht van toepassing is op een huwelijk tussen een Nederlander en iemand uit de omringende landen, zal beantwoording van deze vraag in de praktijk minder bezwaarlijk zijn als de hoofdstelsels van deze landen niet veel van elkaar verschillen.

§4.3. Wijzigingen

In januari 2004 waren in de Tweede Kamer nader vragen gesteld over het wetsvoorstel. Hierbij ging het vooral over de praktische uitwerking van het wetsvoorstel. Dit zou kunnen leiden tot onnodige complexiteit, onduidelijkheden en extra procedures. Deze kritiek heeft geleid tot een Tweede Nota van Wijziging die wordt besproken in paragraaf 4.3.1. Daarnaast heeft Amendement Anker ervoor gezorgd dat bepaalde wetswijzigingen van het wetsvoorstel niet door zouden gaan. Hierover meer in paragraaf 4.3.2. Tot slot komt in paragraaf 4.3.3 de reparatiewetgeving aan de orde.

§4.3.1. Tweede Nota van Wijziging

In de Tweede Nota van Wijziging is een aantal wetsartikelen aangepast naar aanleiding van kritiek uit de regering en literatuur. De kritiek baseerde zich vooral op een vijftal onderwerpen.⁵⁶ Allereerst komt hetgeen dat buiten de gemeenschap blijft bij aanbreng van het huwelijk aan bod. Dit sluit aan bij de opvatting dat alleen arbeidsinkomsten in de gemeenschap mogen vallen. Het kritiekpunt was dat bij uitsluiting van aangebracht vermogen er drie gescheiden vermogens in het huwelijk aanwezig zouden zijn: het gemeenschappelijk vermogen en de privévermogens van de echtgenoten. Dit zou geen voordeel zijn om de complexiteit van het stelsel te beperken. Daarom is bij Tweede Nota van Wijziging besloten art. 1:94 BW zodanig aan te passen dat de gemeenschap ook de ten huwelijk aangebrachte goederen blijft omvatten.⁵⁷ Het tweede onderdeel waar kritiek over werd gegeven, was de zaaksvervanging van art. 1:95 BW. De Tweede Nota van Wijziging geeft hier een verduidelijking op. Degene aan wie het (register)goed wordt geleverd, wordt daarvan ook eigenaar. Levering aan beide echtgenoten leidt dus tot een gezamenlijk eigendom. Alleen voor de vraag of een goed in de gemeenschap valt als een goed wordt geleverd aan één van de echtgenoten, is art. 1:95 BW van toepassing.⁵⁸

Vervolgens was er kritiek op de omvang van de vergoedingsrechten. Een voorzienbaar probleem zou zijn dat het lastig zou worden een vergoedingsrecht nauwkeurig vast te stellen. Daarom is aan art. 1:87 BW lid 5 toegevoegd; als een vergoedingsrecht niet nauwkeurig kan worden vastgelegd, wordt deze geschat. Daarnaast is de beleggingsleer ook op art. 1:96 BW toegepast.⁵⁹ In dit artikel gaat het over de in paragraaf 3.2.1 behandelde reprise en recompense.

Daarnaast was ook kritiek op de verhaalspositie van schuldeisers. Het wetsvoorstel bevatte een artikel dat de positie van privéschuldeisers zou inperken. Als privéschuldeisers verhaal zouden willen halen op de gemeenschap, zouden zij beperkt zijn tot de helft van de waarde van de gemeenschapsgoederen. De andere helft komt namelijk de andere echtgenoot toe. Maar omdat de belangen van deze andere echtgenoot al recht worden gedaan door de vergoedingsvorderingen van art. 1:96 lid 4 BW, is er onvoldoende grond om de belangen van de schuldeisers in te perken. Deze bepaling is daarom teruggenomen. Voor de

⁵⁶ *Kamerstukken II* 2005/06, 28 867, nr. 9, p. 7

⁵⁷ *Kamerstukken II* 2005/06, 28 867, nr. 9, p. 8

⁵⁸ *Kamerstukken II* 2005/06, 28 867, nr. 9, p. 9

⁵⁹ *Kamerstukken II* 2005/06, 28 867, nr. 9, p. 10

gemeenschapsschuldeisers was art. 1:102 BW van belang. De regeling was dat een echtgenoot, voor een gemeenschapsschuld waar die niet voor aansprakelijk was, na ontbinding voor de helft aansprakelijk zou zijn voor deze gemeenschapsschuld. In het wetsvoorstel was voorgesteld om deze te schrappen, maar dat zou te ver gaan voor de belangen van de gemeenschapsschuldeisers omdat aan Pauliana (art. 3:45 BW) en vereffening (3:193 BW) ook al beperkingen kleven. Daarom is er gekozen voor een minder vergaande maatregel dan het schrappen.⁶⁰ Deze maatregel houdt verband met het afschaffen van art. 1:119 BW en wordt verder uitgelegd in paragraaf 5.1.3.

Tot slot gaf de Tweede Nota van Wijziging kritiek over de bewijskwestie. Aan art. 1:96 BW is lid 5 toegevoegd, dat zegt dat echtgenoten zelf verantwoordelijk zijn om bij te houden wat niet tot de gemeenschap behoort. Schuldeisers mogen er dus vanuit gaan dat een goed tot de gemeenschap behoort, tenzij de echtgenoten bewijs aandragen dat het om een privégoed gaat.⁶¹

§4.3.2. Amendement Anker

Wat uit dit hoofdstuk blijkt is dat een groot onderdeel van de wetswijziging zou zijn dat erfenissen en schenkingen voortaan buiten de gemeenschap van goederen zouden vallen. Hierdoor zou de uitsluitingclausule in het testament van de erflater overbodig worden. Er worden steeds meer huwelijkse voorwaarden gemaakt en een uitsluitingsclausule staat vrijwel standaard in schenkingsakten en testamenten.⁶² Zoals al eerder gezegd in dit hoofdstuk is het in de gemeenschap vallen van erfenissen en schenkingen internationaal gezien erg uitzonderlijk. Als internationale stelsels niet veel van elkaar verschillen, zal er minder bezwaar zijn bij de vraag welk recht van toepassing is. Uit de notariële praktijk blijkt ook dat echtgenoten vaak alleen gemeenschappelijke arbeidsinspanningen willen verdelen bij scheiding.⁶³ Maar waarom is het wetsartikel toch niet doorgegaan? Bij parlementaire behandeling in de Tweede Kamer is dit gesneuveld door het zogenoemde Amendement Anker. De reden die Kamerlid Anker gaf, heeft te maken met de huwelijkse voorwaarden. Mochten erfenissen en schenking van rechtswege buiten de gemeenschap vallen, kunnen echtgenoten via huwelijkse voorwaarden de erfenissen en schenkingen alsnog in de gemeenschap laten vallen. Er mag immers van de wettelijke gemeenschap van goederen worden afgeweken volgens art. 1:93 BW. Door ze nu in de gemeenschap te laten vallen, met uitzondering van een uitsluitingclausule, verzet dit zich daartegen. Zo wordt de 'laatste wens' van de erflater altijd gerespecteerd.⁶⁴ Dit Amendement Anker is door de Tweede Kamer aangenomen en samengevat heeft dit amendement ervoor gezorgd dat erfenissen en schenkingen weer in de boedel vallen bij het trouwen in gemeenschap van goederen.

§4.3.3. Reparatiwetgeving

Door amendement Anker concludeerde de Eerste Kamer bij motie van het lid Haubrich-Gooskens C.S. dat het wettelijk hoofdstelsel weer een algehele gemeenschap van goederen zal zijn. De artikelen die de besturing, waardering en verdeling van de huwelijks-gemeenschap regelen, waren daaraan niet aangepast. Daardoor zouden er onevenwichtig-heden en moeilijkheden in de praktijk kunnen ontstaan die aanleiding zouden kunnen geven tot tal van procedures.⁶⁵ De regering verzocht om onderzoek te doen naar deze artikelen. Het advies voor het wijzigen van een aantal artikelen is opgesteld door mr. P. Neleman en prof. mr. A.J.M. Nuytinck. Dit advies had vooral betrekking op de bestuursregeling van art. 1:97 BW. Het bestuur van de gemeenschap viel vóór de reparatiwetgeving onder allebei de echtgenoten, met uitzondering van goederen op naam. Door amendement Anker vallen erfenissen en schenkingen weer in de gemeenschap en als art. 1:97 BW niet gewijzigd zou worden, zouden deze erfenissen en schenkingen onder het bestuur van beide echtgenoten

⁶⁰ Kamerstukken II 2005/06, 28 867, nr. 9, p. 13

⁶¹ Kamerstukken II 2005/06, 28 867, nr. 9, p. 14

⁶² Kamerstukken II 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 13

⁶³ Kamerstukken II 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 13

⁶⁴ Kamerstukken II 2002/03, 28 867, nr. 14, p. 2

⁶⁵ Kamerstukken I 2009/10, 28 867, nr. G

vallen. Dit zou een onbedoelde bestuursbevoegdheid teweeg kunnen brengen.⁶⁶ Door de reparatiewetgeving staat erfopvolging ook bij de uitzonderingen.

Door dit advies is de reparatiewet in werking getreden.⁶⁷ Hierin zijn de laatste wijzigingen van het wetsvoorstel 28 867 aangebracht en is deze samen met de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen in werking getreden.

§4.4. Conclusie

De concrete aanleiding voor het moderniseren van het huwelijksvermogensrecht was de invoering van het geregistreerd partnerschap. Hierdoor werd het toepassingsbereik van het huwelijksvermogensrecht verruimd. Andere redenen voor de modernisering zijn de emancipering van de vrouw, het stijgen van het aantal echtscheidingen, het welvarender worden van de Nederlander, de verandering over de opvatting van het huwelijk en de vraagtekens bij de oude wetgeving. Hierdoor is onder andere een stijging van huwelijkse voorwaarden te merken.

De bedoeling van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen zou zijn, dat er een beperkte(re) gemeenschap van goederen zou ontstaan doordat aangebrachte goederen en schulden, giften en erfenissen buiten de gemeenschap zouden komen te vallen. Volgens de Memorie van Toelichting vinden echtgenoten het logischer dat alleen het arbeidsinkomen tijdens het huwelijk naar evenredigheid wordt gedeeld. Daarnaast zou dit meer aansluiting vinden in de omringende landen.

Tijdens de behandeling van dit wetsvoorstel in de Tweede Kamer waren er bezwaren over de praktische werking van het wetsvoorstel. Dit heeft geleid tot de Tweede Nota van Wijziging waar vooral uit is gekomen dat aangebrachte goederen ook in de gemeenschap zullen vallen.

Tot slot heeft kamerlid Anker een amendement ingediend bij de Tweede Kamer over erfenissen en schenkingen. Door dit zogenoemde Amendement Anker vallen erfenissen en schenkingen toch in de gemeenschap, tenzij in het testament van de erflater een uitsluitingsclausule is overeengekomen. Hierdoor werd door Eerste Kamerlid Haubrich-Gooskens C.S. een motie ingediend, waarin werd gesteld dat er weer een algehele gemeenschap van goederen ontstond en sommige artikelen daarop moesten worden aangepast. Dit heeft, mede door onderzoek van mr. P. Neleman en prof. mr. A.J.M. Nuytinck, geleid tot een reparatiewetgeving.

Door de wijzigingen is het oorspronkelijk uitgangspunt van het wetsvoorstel, een beperkte(re) gemeenschap van goederen, in feite verlaten en bestaat er weer een algehele gemeenschap van goederen.

⁶⁶ *Kamerstukken I* 2010/11, 28 867, nr. H, p. 4

⁶⁷ *Kamerstukken II* 2010/11, 32 870, nr. 2 Herdruk

Hoofdstuk 5: Nieuwe wetgeving omtrent huwelijksvermogensrecht

Om een inzicht te krijgen in het nieuwe huwelijksvermogensrecht worden in dit hoofdstuk de artikelen van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen beschreven. Hierbij worden de verschillen duidelijk met de oude wetgeving en komen de zaken die hetzelfde zijn gebleven ook naar voren. In paragraaf 5.1 worden de veranderingen van de nieuwe wetgeving beschreven. In paragraaf 5.2. wordt beschreven wat hetzelfde is gebleven in de wetgeving. Tot slot wordt in paragraaf 5.3. een globaal antwoord gegeven op de vraag van dit hoofdstuk: Hoe ziet de nieuwe wetgeving omtrent het huwelijksvermogensrecht er uit?

§5.1. Veranderingen

In deze paragraaf worden de veranderingen die het huwelijksvermogensrecht heeft moeten ondergaan, beschreven. Allereerst dient een opmerking te worden gemaakt over dat de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen van toepassing is op situaties ná 1 januari 2012.⁶⁸ De nieuwe wetsartikelen worden doorlopen vanaf titel 6 van Boek 1 van het BW. In paragraaf 5.1.1 wordt deze titel beschreven, daarna komt in paragraaf 5.1.2 titel 7 van Boek 1 van het BW aan bod. Tot slot komt in paragraaf 5.1.3 titel 8 van Boek 1 van het BW.

§5.1.1 Titel 6; Rechten en verplichtingen van echtgenoten

Titel 6 van Boek 1 van het BW gaat over de rechten en verplichtingen van echtgenoten ongeacht welk huwelijksregime. In art. 1:83 BW wordt de inlichtingenplicht beschreven. De inlichtingenplicht houdt in dat echtgenoten elkaar inlichtingen moeten verschaffen over het door hen gevoerde bestuur alsmede over de stand van hun goederen en schulden. Vóór de wetswijziging van 1 januari 2012 stond deze inlichtingenplicht in art. 1:98 BW (vervallen), waarbij het artikel in titel 7 van Boek 1 van het BW stond. Deze titel is van toepassing op de wettelijke gemeenschap van goederen. Door de inlichtingenplicht in titel 6 van Boek 1 van het BW te plaatsen, wordt het artikel dwingend-rechtelijk opgelegd voor alle echtgenoten, dus ook voor diegenen die niet in gemeenschap van goederen zijn getrouwd.

De reden om de inlichtingenplicht in titel 6 van Boek 1 van het BW op te nemen is dat het noodzakelijk is om de vermogenspositie van elke echtgenoot te kunnen achterhalen.⁶⁹ Zo kunnen de echtgenoten de draag⁷⁰- en fourneerplicht⁷¹ goed uitvoeren. Daarnaast is voor het uitvoeren van de meeste huwelijksgoederenregimes van groot belang te kunnen beschikken over de financiële gegevens van elke echtgenoot. Voor het verrekenbeding zijn er speciale bepalingen opgenomen in art. 1:138 lid 2 BW en art. 1:143 BW.

Een van de kernonderdelen van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen is de beleggingsleer van art. 1:87 BW. Zoals in paragraaf 3.2.1 is beschreven was vóór de wetswijziging van 1 januari 2012 sprake van een nominaliteitsleer. Hierbij had diegene die geïnvesteerd had in een gezamenlijk goed of een goed van de ander bij teruggave recht op het geïnvesteerde bedrag ongeacht de waarde-stijging of waardedaling van het goed. Deze visie werd in het huwelijksvermogensrecht over het algemeen als onbillijk ervaren.⁷² Per 1 januari 2012 is er sprake van de beleggingsleer. Hierbij gaat het

Voorbeeld Art. 1:87 BW

Echtgenoten kopen een woning ter waarde van €500.000,-. Deze woning wordt gefinancierd met een hypothecaire geldlening van €400.000,- en de man brengt €100.000,- eigen geld in. Na vijf jaar gaan partijen scheiden. De woning moet worden verdeeld. De waarde bedraagt dan €600.000,-.

Nominaliteitsleer

De man heeft recht op teruggave van €100.000,- waarna de resterende overwaarde (€100.000,-) dient te worden verdeeld. Aan het eind houdt de man dus €150.000,- over en de vrouw €50.000,-.

Beleggingsleer

De man heeft recht op een teruggave gerelateerd aan de waardestijging en zijn aandeel in de woning. De man heeft ten laste van de overwaarde recht op een bedrag van $1/5 \times 600.000 = €120.000,-$. Van de overwaarde blijft over: $€600.000,- - €120.000,- = €480.000,-$. Na het aflossen van de hypothecaire lening blijft er nog $€80.000,-$ over die moet worden verdeeld. De man krijgt $€120.000,- + €40.000,- = €160.000,-$ en de vrouw $€40.000,-$.

⁶⁸ Wet van 18 april 2011, *Stb.* 2011, 205 inwerking getreden op 1 januari 2012

⁶⁹ *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 16

⁷⁰ Zie voorbeeld paragraaf 3.2.1

⁷¹ De fourneerplicht betekent dat gelden ter beschikking moeten worden gesteld om de huishoudelijke uitgaven mogelijk te maken (Van Mourik 2009, p.19)

⁷² *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 17

geïnvesteerde bedrag mee in de waardestijging of waardedaling van het goed.

Allereerst wordt er in art. 1:87 lid 1 BW de vergoedingsvordering uitgelegd. Een plicht tot betaling ontstaat als de ene echtgenoot geld leent aan de andere echtgenoot zodat deze een goed kan kopen dat tot zijn eigen vermogen gaat behoren. Wat deze vergoeding bedraagt, wordt bepaald door de beleggingsleer. In lid 2 van het desbetreffende artikel staat dat deze vergoeding belooft een gedeelte van de waarde van het goed op het tijdstip waarop de vergoeding wordt voldaan. Zie het voorbeeld van art. 1:87 BW voor verduidelijking.

Echter zijn er uitzonderingen aan de vergoeding verbonden. Allereerst zegt art. 1:87 lid 3 onder a BW, als het vermogen van de ene echtgenoot is aangewend zonder dat de andere echtgenoot daar toestemming voor heeft gevraagd, dat de vergoeding ten minste het nominale bedrag belooft. Met andere woorden: zonder toestemming, dan wel wederrechtelijk verkregen, bedraagt de vergoeding minimaal de nominale waarde. De tweede regel staat beschreven in art. 1:87 lid 3 onder b BW en gaat over goederen die naar hun aard bestemd zijn om te worden verbruikt. Hiervan belooft de vergoeding ook ten minste het nominale bedrag. Tot slot staat in art. 1:87 lid 3 onder c BW dat, als het eigendomsrecht in andere handen is overgegaan zonder dat daarvoor goederen in de plaats zijn gekomen, uitgegaan wordt van de waarde ten tijde van de vervreemding.

Art. 1:87 BW is regelend recht. Dit wil zeggen dat er van de regeling kan worden afwijken. In art. 1:87 lid 4 BW staat dat bij overeenkomst, bijvoorbeeld bij huwelijkse voorwaarden, kan worden afgeweken van de beleggingsleer.

Tot slot wordt in art. 1:87 lid 5 BW geregeld dat, mocht de vergoeding niet nauwkeurig kunnen worden vastgesteld, zij wordt geschat. Dit is bij de Tweede Nota van Wijziging bijgevoegd, zie paragraaf 4.3.1.

Artikel 1:87 lid 3 BW:

Uitzonderingen:

- a) Echtgenoot A leent van echtgenoot B privégeld zonder toestemming van B
- b) Echtgenoot A leent van echtgenoot B veel inkt voor de printer. Deze inkt valt in de privégoederen van B.
- c) Echtgenoot A heeft te goeder trouw aangenomen dat de auto van B in het bezit van A is. Na drie jaar onafgebroken bezit is A eigenaar van de auto geworden. (art. 3:99 lid 1 BW)

§ 5.1.2   Titel 7: wettelijke gemeenschap van goederen

Bij art. 1:93 BW begint titel 7 van Boek 1 van het BW, waarin de wettelijke gemeenschap van goederen is geregeld. In deze titel hebben de meeste wijzigingen plaats gevonden en is de modernisering van het huwelijkvermogensrecht het beste terug te zien. Vóór de wetwijziging van 1 januari 2012 ontstond er van rechtswege algehele gemeenschap van goederen. Dit staat nu geregeld in art. 1:94 lid 1 BW, maar in het artikel daarvoor, art. 1:93 BW, staat als hoofdregel dat er bij huwelijkse voorwaarden uitdrukkelijk of door aard der bedingen kan worden afgeweken van titel 7 van Boek 1 BW. Hieruit is af te leiden dat de wet de huwelijkse voorwaarden voorop zet, maar de praktijk kent nog steeds bij 'niets doen' een algehele gemeenschap van goederen van rechtswege. Hierbij domineert het trouwen onder huwelijkse voorwaarden, dat in het heden steeds meer wordt aangenomen.⁷³

Vervolgens is art. 1:94 BW, de omvang van de gemeenschap van goederen, voor een gedeelte veranderd. Art. 1:94 lid 1 BW is het oude art. 1:93 BW, waarin staat dat van rechtswege een gemeenschap van goederen ontstaat. Hiervan kan dus worden afgeweken bij huwelijkse voorwaarden, zoals in art. 1:93 BW staat vermeld. Door de Tweede Nota van Wijziging vallen ook aangebrachte goederen in de gemeenschap. In art. 1:94 lid 2 BW wordt beschreven dat de gemeenschap, wat de baten betreft, de goederen omvat die echtgenoten bij aanvang van de gemeenschap bezaten en, zolang de gemeenschap niet is ontbonden, die nog worden verkregen. Echter telt de wet een aantal uitzonderingen. Door Amendement Anker vallen erfenissen en schenkingen niet in de gemeenschap als de erflater een uitsluitingsclausule in het testament heeft opgenomen op grond van art. 1:94 lid 1 onder a BW. Daarnaast is in art. 1:94 lid 2 onder b BW bepaald dat bepaalde pensioenrechten (waarop de Wet verevening pensioenrecht bij scheiding van toepassing is) ook buiten de gemeenschap van goederen vallen. Tot slot vallen rechten op vestigen van vruchtgebruik

⁷³ Kamerstukken II 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 13

ook buiten de gemeenschap. Daarnaast vallen buiten de gemeenschap de vruchten van goederen waarvan de goederen niet in de gemeenschap vallen. Dit staat geregeld in art. 1:94 lid 4 BW.

Wat de lasten betreft, omvat de gemeenschap alle schulden van elke echtgenoot. Hier zijn ook een aantal uitzonderingen op, zoals schulden die betrekking hebben op van de gemeenschap uitgezonderde goederen op grond van art. 1:94 lid 5 BW.

Mocht er een geschil ontstaan tussen echtgenoten over aan wie welk goed toebehoort, wordt dat goed aangemerkt als gemeenschapsgoed volgens art. 1:94 lid 6 BW. Dit werkt niet ten nadele van de schuldeisers. De schuldeiser kan nog steeds dat goed uitwinnen.

De zaaksvervanging van art. 1:95 BW stond vóór de wetwijziging van 1 januari 2012 geregeld in art. 124 lid 2 BW. Hierin was de zaaksvervanging alleen maar van toepassing op huwelijkse voorwaarden met beperkte gemeenschap. Door het wetsartikel in titel 7 van Boek 1 van het BW te plaatsen, is de zaaksvervanging van toepassing op de wettelijke gemeenschap van goederen. In dit artikel zitten de vermogensverschuivingen. In art. 1:95 lid 1 BW gaat het om goederen die anders dan om niet (niet gratis) zijn verkregen. Dit goed blijft buiten de gemeenschap indien de tegenprestatie bij de verkrijging van dit goed voor méér dan de helft komt uit het privévermogen van één echtgenoot. Mocht de tegenprestatie ten laste van de gemeenschap komen, is de echtgenoot gehouden tot een vergoeding aan de gemeenschap. Mocht een goed tot de gemeenschap behoren en heeft een echtgenoot uit zijn privévermogen aan de tegenprestatie bijgedragen, dan komt die echtgenoot een vergoedingsvordering toe.

De vergoedingen die hier tot stand komen, gaan volgens de beleggingsleer van art. 1:87 BW.

Vervolgens is aan art. 1:96 BW lid 3 toegevoegd. Mocht een echtgenoot een gemeenschaps-schuld uit privévermogen hebben voldaan, heeft deze echtgenoot een recht op vergoeding uit de gemeenschap, de zogenoemde reprise. Dit gaat volgens art. 1:87 lid 2 en lid 3 BW, de beleggingsleer, mocht de schuld om een gemeenschapsgoed gaan. Art. 1:96 lid 4 BW heeft het over een privéschuld die uit de goederen der gemeenschap is voldaan. Hierbij ontstaat er een vergoedingsplicht aan de gemeenschap, de zogenoemde recompense van paragraaf 3.2.1. Ook deze vergoeding verloopt weer volgens de beleggingsleer. Tot slot gaat art. 1:96 lid 5 BW over bewijslast. Mocht een echtgenoot de schuldeiser tegenwerpen dat een goed (waar de schuldeiser verhaal op komt halen) niet tot de gemeenschap behoort, moet hij hiervan bewijs leveren.

Art. 1:96b BW bepaalt dat de artikelen 1:95 BW en 1:96 BW van regeland recht zijn. Er mag namelijk bij overeenkomst worden afgeweken van deze artikelen. Dit stond nog niet geregeld in het wetsvoorstel.⁷⁴

Een andere ingrijpende wijziging in het huwelijksvermogensrecht is de bestuursregeling van art. 1:97 BW. Onder bestuur wordt bedoeld: feitelijke handelingen en beschikkings-handelingen verrichten, zoals al eerder is uitgelegd in paragraaf 3.2.1.⁷⁵ Voorheen had degene van wiens zijde een goed in de gemeenschap viel het bestuur over het goed. Per 1 januari 2012 is dat gewijzigd. Alleen een goed op naam of een goed dat krachtens

*Voorbeeld art. 1:95 BW:
Echtgenoot A heeft naast het
gezamenlijk vermogen ook nog een
erfenis van €50.000,- die volgens de
uitsluitingsclausule alleen voor A
bestemd is. Nu kopen A en B een auto
van €20.000,-. A betaalt €15.000,- en
de overige €5.000,- wordt uit de
gemeenschap betaald. De auto is nu
volgens art. 1:95 BW van A en blijft
buiten de gemeenschap. Daarentegen
heeft de gemeenschap nog wel een
vordering van €5.000,- op A. Deze
vordering wordt, bij voldoening,
berekend volgens de beleggingsleer.*

⁷⁴ Kamerstukken II 2002/03, 28 867, nr. 2

⁷⁵ www.banning.nl > publicaties > archief > wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen > geraadpleegd op 23 oktober 2012

Versterf: erfopvolging zonder testament

Making: samenvatting erfstelling en legaat

Lastbevoordeling: in testament bevoorbeeld zijn tot een taak

Gift: wat je geeft

erfopvolging bij versterf, making, lastbevoordeling of gift is verkregen, staat onder diens bestuur. Bij overige goederen van de gemeenschap is iedere echtgenoot bevoegd tot het bestuur over de goederen van de gemeenschap. Dit is een voordeel voor de echtgenoot zonder inkomen zoals al eerder is uitgelegd in paragraaf 3.2.1. Deze niet-werkende echtgenoot heeft zo ook bestuur over de gemeenschap. Daarbij moet worden gezegd dat spoedeisende en noodzakelijke handelingen tot onderhoud of behoud van gemeenschap door iedere echtgenoot afzonderlijk kunnen worden verricht. Dit staat in art. 3:170 BW en is van toepassing op art. 1:97 lid 1 BW. Tot slot kunnen echtgenoten verzoeken de geschillen over het bestuur bij de rechtbank voor te leggen. Dit is geregeld in art. 1:97 lid 3 BW.

Daarnaast is ook het tijdstip van ontbinding van de gemeenschap vervroegd. Vóór de wetswijziging van 1 januari 2012 vond de ontbinding plaats als het huwelijk eindigt, door een beschikking die de gemeenschap opheft, door scheiding van tafel en bed of door opheffing van latere huwelijkse voorwaarden. Per 1 januari 2012 bepaalt art. 1:99 lid 1 BW dat de ontbinding van het huwelijk al plaatsvindt bij indiening van het verzoek bij de rechtbank. Een van de redenen daarvoor is dat echtgenoten zo beschermd worden tegen nadelige handelingen die ieder van hen zouden kunnen verrichten, zoals het aangaan van gemeenschapsschulden.⁷⁶ Het nieuwe tweede lid van art. 1:99 BW gaat over derdenbescherming. Derden hoeven niet op de hoogte te zijn van het verzoek tot echtscheiding. Hen kan het gevolg van ontbinding dan ook niet tegengeworpen worden, tenzij het verzoek is ingeschreven in het huwelijksgoederenregister.⁷⁷

Het slot van dit artikel, art. 1:99 lid 3 BW, gaat over het van rechtswege herleven van alle gevolgen van de gemeenschap die tot nu toe zijn besproken. Denk hierbij aan intrekking van het verzoek tot echtscheiding. Als slotregel van dit lid staat dat de geldigheid van een rechtshandeling die plaatsvond tussen het verzoek en intrekking ervan dient te worden beoordeeld naar het tijdstip van de handeling.

Tot slot regelt art. 1:102 BW de aansprakelijkheid van schulden na de ontbinding van de gemeenschap. Iedere echtgenoot is geheel aansprakelijk voor gemeenschapsschulden waar diegene voordien aansprakelijk voor was. Voor andere schulden (waarvan hij voorheen niet geheel aansprakelijk was) is de echtgenoot hoofdelijk met de andere echtgenoot verbonden. Hiervan mag slechts worden uitgewonnen hetgeen hij uit de verdeling van de gemeenschap heeft verkregen.

§5.1.3 Titel 8; Huwelijkse voorwaarden

In titel 8 van Boek 1 van het BW is niet veel veranderd door de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen. Als een van de laatste zaken in deze wet is art. 1:119 BW vervallen. Hierin was de goedkeuring van de rechtbank vereist voor het maken of wijzigen van huwelijkse voorwaarden tijdens het huwelijk. De reden voor het laten vervallen van dit wetsartikel is gelegen in de bescherming van schuldeisers en heeft te maken met art. 1:102 BW. Als echtgenoten in gemeenschap van goederen zijn getrouwd, kan een schuldeiser ieder van partijen aansprakelijk stellen voor de gehele schuld wanneer de gemeenschapsschuld niet wordt voldaan. Zetten echtgenoten hun huwelijksgoederenregime om in huwelijkse voorwaarden, is alleen de echtgenoot die de gemeenschapsschuld is aangegaan voor 100% aansprakelijk en de andere echtgenoot voor maar 50%. Dit is benadeling van de schuldeiser. Door art. 1:102 BW blijven echtgenoten geheel aansprakelijk voor de gemeenschapsschulden na ontbinding van de gemeenschap. Dus mochten zij dan tijdens het huwelijk overstappen naar huwelijkse voorwaarden (waardoor de gemeenschap wordt ontbonden), blijven zij toch geheel aansprakelijk. Hierdoor is de goedkeuring van de

⁷⁶ Kamerstukken II 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 27

⁷⁷ Kamerstukken II 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 27

rechtbank en de Dozy-clausule in de akte overbodig geworden. Hierdoor heeft de notaris wel een extra zorgplicht gekregen. Deze zorgplicht houdt in dat zij moeten checken of er eventuele schuldeisers zijn om deze alsnog niet te benadelen.

Tot slot zijn de artikelen 122 t/m 128 van Boek 1 van het BW vervallen. Deze artikelen gingen over huwelijkse voorwaarden met beperkte gemeenschap. Deze artikelen zijn vervallen omdat nog geen 1% van de echtgenoten die trouwen onder huwelijkse voorwaarden voor de beperkte gemeenschap koos.

§5.2. Hetzelfde gebleven

In deze paragraaf wordt op een rijtje gezet welke wetsartikelen ongewijzigd zijn gebleven.

Allereerst is titel 6 van Boek 1 van het BW, de rechten en verplichtingen van echtgenoten jegens elkaar, voor het grootste gedeelte ongewijzigd gebleven. Echtgenoten moeten nog steeds getrouwheid, hulp en bijstand bieden en zijn verplicht elkander het nodige te verschaffen op grond van art. 1:81 BW. Daarnaast hebben zij de plicht tot opvoeding van de minderjarige kinderen volgens art. 1:82 BW en het evenredig bijdragen in de kosten van de huishouding volgens art. 1:84 BW. Zij zijn beide voor de schulden in de huishouding aansprakelijk op grond van art. 1:85 BW, waarvan de rechter kan bepalen op verzoek van een van de echtgenoten of een der echtgenoten niet aansprakelijk kan worden gesteld (art. 1:86 BW). Daarnaast zijn er nog steeds bepaalde rechtshandelingen waar toestemming nodig is van de andere echtgenoot op grond van art. 1:88 BW en deze rechtshandelingen zijn zonder deze toestemming op grond van art. 1:89 BW vernietigbaar (art. 1:89 BW).

In titel 7 van Boek 1 van het BW hebben de meeste wijzigingen plaatsgevonden. Een van de bepalingen in deze titel die niet zijn gewijzigd is dat goederen niet in de gemeenschap vallen als verknochtheid zich hiertegen verzet. Dit staat in art. 1:94 lid 3 BW. Zoals eerder is uitgelegd in paragraaf 3.2.1 wordt verknochtheid maar zelden aangenomen door de rechter en is meestal van toepassing op smartengeld.⁷⁸ Daarnaast kunnen nog steeds goederen van de gemeenschap worden uitgewonnen voor een privéschuld van een van de echtgenoten volgens art. 1:96 lid 1 BW. Daarbij is de aanwijzingsbevoegdheid van art. 1:96 lid 1 BW (oud) ook nog steeds geldig. Hierbij worden de goederen uit de gemeenschap niet uitgewonnen als de niet-schuldenaar goederen van schuldenaar-echtgenoot aanwijst die voldoende verhaal bieden voor de schuld. Dit staat nu geregeld in art. 1:96 lid 2 BW. Art. 1:97 lid 2 BW is ook ongewijzigd gebleven. Een goed der gemeenschap van de ene echtgenoot (onder wiens alleen of mede bestuur het goed staat) en, met toestemming, dienstbaar aan beroep of bedrijf van andere echtgenoot is, berust onder het bestuur van de laatstgenoemde echtgenoot. De toestemming duurt voor de gehele duur van het beroep of bedrijf en kan te allen tijde alleen door de rechtbank worden beëindigd wegens gegronde redenen.

Tot slot zijn artikelen 100, 101 en 103 t/m 113 BW van titel 7 van Boek 1 van het BW ongewijzigd gebleven. Deze artikelen gaan over de ontbinding en ontheffing van de gemeenschap.

In titel 8 van Boek 1 van het BW zijn vooral wetsartikelen vervallen. Dit is al besproken in paragraaf 5.1.3. Hierover valt te zeggen dat de huwelijkse voorwaarden hetzelfde zijn gebleven. Alleen goedkeuring van de rechtbank is niet meer nodig voor het maken of wijzigen van huwelijkse voorwaarden tijdens het huwelijk. Daarnaast zijn de bepalingen voor beperkte gemeenschappen vervallen. De verdere algemene bepalingen en de verrekenbepalingen van afdeling 2 zijn nagenoeg hetzelfde gebleven.

§5.3. Conclusie

Boek 1 van het BW heeft vooral door de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen wijzigingen ondergaan in titel 7 van Boek 1 van het BW. De belangrijkste

⁷⁸ www.banning.nl > publicaties > archief > verknochtheid > geraadpleegd op 24 oktober 2012

veranderingen zijn de beleggingsleer van art. 1:87 BW, de zaaksvervanging die vermogensverschuivingen met zich meebrengt van art. 1:95 BW, de wijziging van de bestuursregel van art. 1:97 BW, het vervroegen van het tijdstip van ontbinding van art. 1:99 BW en tot slot het vervallen van art. 1:119 BW waar de goedkeuring van de rechtbank voor het maken of wijzigen van huwelijkse voorwaarden niet meer nodig is.

De belangrijkste artikelen die ongewijzigd zijn gebleven zijn de rechten en verplichtingen van echtgenoten in titel 6 van Boek 1 van het BW. Daarnaast zijn in titel 7 van Boek 1 van het BW de verknochtheid van art. 1:94 lid 3 BW, de aanwijzingsbevoegdheid van art. 1:96 lid 2 BW en het bestuur van goederen die dienstbaar zijn aan een dienst of bedrijf van art. 1:97 lid 2 BW. In titel 8 van Boek 1 van het BW zijn ook veel artikelen ongewijzigd gebleven.

Hoofdstuk 6: Praktijkonderzoek

Voor dit hoofdstuk is een enquête⁷⁹ opgesteld met vragen over het nieuwe huwelijksvermogensrecht. De deelvraag van dit hoofdstuk is: Hoe sluit de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen aan bij de verwachtingen van de bevolking? De respondenten zijn niet specifiek geselecteerd op huwelijks staat, leeftijd of beroep. In dit hoofdstuk worden allereerst in paragraaf 6.1. de resultaten van de enquête geanalyseerd. Tot slot wordt in paragraaf 6.2. beschreven hoe de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen aansluit bij de verwachtingen van de bevolking.

§6.1. Resultaten^{80 81}

In totaal hebben 115 personen gereageerd op de enquête. Deze zijn ingedeeld in vier groepen personen: alleenstaanden (niet getrouwd) (paragraaf 6.1.1), samenwonend met partner (paragraaf 6.1.2), getrouwd in gemeenschap van goederen (paragraaf 6.1.3) en getrouwd onder huwelijks voorwaarden (paragraaf 6.1.4). Tot slot worden in paragraaf 6.1.5 de algemene vragen geanalyseerd. Deze zijn door alle respondenten ingevuld.

§6.1.1 Alleenstaanden

De grootste groep respondenten bestaat uit de alleenstaanden, namelijk 43% van de respondenten. Ondanks dat alleenstaanden niets te maken hebben met het huwelijksvermogensrecht, is het interessant om te kijken hoe zij over het huwelijksvermogensrecht denken en om te kijken of er zichtbare verschillen zijn tussen alleenstaanden en samenwonenden/echtgenoten. Echter, omdat alleenstaanden met de enquête gelijk doorgaan naar de algemene vragen, valt over deze groep geen aparte informatie te verstrekken.

§6.1.2 Samenwonend met partner

Het huwelijksvermogensrecht is niet van toepassing op samenwonenden met of zonder samenlevingscontract. Toch is het interessant om te kijken hoe zij over het huwelijksvermogensrecht denken en om te kijken of er zichtbare verschillen zijn tussen hen en de andere respondenten. Daarnaast kunnen samenwonenden met een samenlevingscontract ook afspraken hebben gemaakt over hun financiële situatie.

Van alle respondenten geven twaalf personen aan samen te wonen met partner. De vraag hierbij was of zij ook een samenlevingscontract hebben. Hiervan zeggen zeven respondenten een samenlevingscontract te hebben en de overige vijf respondenten niet. Diegenen die een samenlevingscontract hebben geven aan op de hoogte te zijn van de financiële gevolgen na eventuele breuk van de relatie of overlijden. Dit is niet gek aangezien in een samenlevingscontract wordt aangegeven wie wat inbrengt. Van de vijf respondenten zonder samenlevingscontract zegt één persoon de financiële verdeling na eventuele breuk van de relatie of overlijden te weten. De overige vier geven aan het gedeeltelijk of helemaal niet te weten. Als respondenten die samenwonen met partner daar zeker(der) over willen zijn, is het raadzaam om een samenlevingscontract op te stellen.

§6.1.3. Getrouwd in gemeenschap van goederen

Van alle respondenten geeft 38% aan te zijn getrouwd in gemeenschap van goederen. Dit is, na de alleenstaanden, de grootste groep. De redenen die de respondenten geven voor het trouwen in gemeenschap van goederen zijn in te delen in vijf categorieën.

Allereerst is een van de redenen het samen alles willen delen, dus de baten maar ook de lasten. Daarnaast wordt als reden opgegeven dat vroeger bijna iedereen in gemeenschap van goederen trouwde. Het werd toen meer als vanzelfsprekend beschouwd. Wat de respondenten precies bedoelen met vroeger is niet duidelijk. Dit kan 10 jaar geleden zijn maar ook 30 jaar geleden. Als derde reden wordt gegeven dat de respondenten er niet bij stil hebben gestaan. Zij hebben er simpelweg niet over nagedacht. Wat ook als reden wordt

⁷⁹ Zie Bijlage A

⁸⁰ Zie Bijlage B

⁸¹ Zie Bijlage C

gegeven is het hebben van financiële gelijkheid. Een voorbeeld daarvan is dat de echtgenoten geen eigen zaak hebben en een gelijk inkomen en vermogen hadden aan het begin van het huwelijk, waardoor het samen delen evenredig is. Tot slot wordt het trouwen in gemeenschap van goederen ook gezien als het meest makkelijke. Bij het trouwen in gemeenschap van goederen hoeft niet zo veel geregeld te worden dan wanneer men trouwt onder huwelijkse voorwaarden.

Van de respondenten die getrouwd zijn in gemeenschap van goederen geven 24 personen aan op de hoogte te zijn van de financiële verdeling na eventuele echtscheiding of overlijden. In verhouding is dat het minste van de drie groepen, namelijk 57% van de respondenten die getrouwd zijn in gemeenschap van goederen tegenover 67%(samenwonenden) en 70% (getrouwd onder huwelijkse voorwaarden) van de overige respondenten. Daarnaast denken twee respondenten het te weten. Hieruit kan de conclusie worden getrokken dat ze het dus niet zeker weten. Twaalf respondenten zeggen het gedeeltelijk te weten en vier respondenten geven aan het niet te weten. Tot slot weet één respondent het niet en geeft één respondent aan het wel te zien als de eventuele echtscheiding loopt of wanneer zijn/haar echtgenoot komt te overlijden. De reden kan zijn dat de respondenten er nooit bij stil hebben gestaan, maar dat is alleen maar gissen omdat de reden niet is gevraagd in de enquête. De echte reden kan dus niet gegeven worden. Wat geconcludeerd kan worden is dat iets meer dan de helft van de respondenten die getrouwd zijn in gemeenschap van goederen weet wat de financiële verdeling is na eventuele echtscheiding of overlijden. Dit wordt als erg weinig beschouwd.

§6.1.4. Getrouwd onder huwelijkse voorwaarden

De laatste groep van de enquête zijn de echtgenoten die getrouwd zijn onder huwelijkse voorwaarden. Helaas is dit de kleinste groep, namelijk tien respondenten. Met meer respondenten was er een betrouwbaardere uitslag geweest en zouden er misschien meer uitgesproken percentages uit de enquête zijn gekomen. Desondanks worden de uitslagen van de tien respondenten toch in dit onderzoek verwerkt om een beeld te geven.

Van de respondenten die getrouwd zijn onder huwelijkse voorwaarden is één respondent getrouwd onder huwelijkse voorwaarden met beperkte gemeenschap. Dit is erg apart om te zien, omdat nog geen 1% van de (aanstaande) echtgenoten kiest voor deze vorm van huwelijkse voorwaarden. Zoals al eerder is aangegeven in paragraaf 5.1.3, is deze vorm van huwelijkse voorwaarden ook afgeschaft per 1 januari 2012. Dat in de enquête dan net iemand getrouwd is met beperkte gemeenschap mag als erg uitzonderlijk worden gezien. De kans dat diegene niet weet wat dit inhoudt wordt meegenomen. De overige negen respondenten die getrouwd zijn onder huwelijkse voorwaarden, hebben huwelijkse voorwaarden met een verrekenbeding. Van die negen respondenten geeft één respondent aan een finaal verrekenbeding in de huwelijkse voorwaarden te hebben opgenomen en één respondent geeft aan het niet te weten. De overige zeven respondenten geven aan dat ze een periodiek verrekenbeding in de huwelijkse voorwaarden hebben opgenomen. In de praktijk wordt het jaarlijks verrekenen van het vermogen nog wel eens nagelaten, vandaar dat de vraag in de enquête werd gesteld of de echtgenoten daadwerkelijk jaarlijks het vermogen verrekent van beide echtgenoten. Op deze vraag is verdeeld gereageerd. Vier respondenten geven aan dit wel te doen en de andere drie geven aan dit niet daadwerkelijk te doen. Bij meer respondenten die getrouwd zijn onder huwelijkse voorwaarden was er misschien een duidelijkere uitkomst geweest met de veronderstelling dat minder echtgenoten het vermogen jaarlijks zouden verrekenen.

Tot slot is geen een van de respondenten getrouwd onder huwelijkse voorwaarden met koude uitsluiting.

De redenen die de tien respondenten opgeven voor het trouwen onder huwelijkse voorwaarden zijn in te delen in drie categorieën, namelijk het hebben van een eigen bedrijf, het scheiden van (familie)vermogen en het behouden van eigen geldstromen. Ook komt een combinatie van deze redenen voor. Voor deze redenen zijn ook huwelijkse voorwaarden

nodig. Zoals namelijk is gebleken in de vorige hoofdstukken wordt het huwelijk bij 'niets regelen' van rechtswege een gemeenschap van goederen.

Van de huwelijkse voorwaarden zeggen in verhouding meer respondenten op de hoogte te zijn van de financiële verdeling na eventuele echtscheiding of overlijden, namelijk 70% van de tien respondenten. De overige drie respondenten zeggen gedeeltelijk op de hoogte te zijn van de financiële verdeling, maar geen één van de tien respondenten zegt niet op de hoogte te zijn of het niet te weten. Dit is natuurlijk niet opmerkelijk, aangezien de vermogensrechtelijke zaken meestal juist in de huwelijkse voorwaarden worden geregeld.

Wat opvalt is dat 59% van de respondenten die samenwonen, getrouwd zijn in gemeenschap van goederen en onder huwelijkse voorwaarden zeker weet wat de financiële verdeling is na eventuele echtscheiding en overlijden. Er kan voorzichtig verondersteld worden dat de overige respondenten niet stilstaan bij het feit wat met de financiële situatie gebeurt in minder goede tijden. Omdat de cijfers van echtscheidingen er niet om liegen, is het zaak om als echtgenoot te weten waar je staat na een echtscheiding of overlijden.

§6.1.5   Algemeen

Wat in de enquête naar voren komt is dat 95% van de respondenten vindt dat echtgenoten elkaar inlichtingen moeten verschaffen over elkaars privévermogen. Dit sluit duidelijk goed aan bij art. 1:83 BW, waarin de inlichtingenplicht over het gevoerde bestuur en stand van goederen en schulden dwingendrechtelijk is oplegt.

Daarnaast vindt 82% van de respondenten dat het bedrag dat is geïnvesteerd door de ene echtgenoot in een goed van de andere echtgenoot met de waardeinstijging of waardedaling van dat goed mee moet gaan. Met andere woorden: het geïnvesteerde bedrag moet meegaan in de waardeinstijging of waardedaling. De overige 18% vindt dat diegene alleen het geïnvesteerde bedrag terug moet krijgen. Deze vraag is van toepassing op art. 1:87 BW, waarin de nieuw geïntroduceerde beleggingsleer is opgenomen. Wat in de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen geregeld staat, komt dus grotendeels overeen met de verwachtingen van de respondenten. Voor deze wet was er sprake van de nominaliteitsleer, maar uit de literatuur en deze enquête blijkt dat personen de beleggingsleer meer prefereren.

Wat ook opvalt aan de resultaten van de enquête is dat 80% van de respondenten vindt dat erfenissen en schenkingen buiten de gemeenschap zouden moeten vallen. Dit was eerst ook de bedoeling van wetsvoorstel 28 867, het was zelfs een van de kernonderdelen. Zoals al eerder is beschreven in paragraaf 4.3.2 is dit komen te vervallen door Amendement Anker en staat dat nu geregeld in art. 1:94 lid 1 onder a BW. Het wordt het als algemeen onaanvaardbaar beschouwd dat erfenissen en schenkingen in de gemeenschap vallen, zeker bij het verdelen van de gemeenschap bij een echtscheiding.⁸² De resultaten van de enquête geven ook aan dat een ruime meerderheid van de respondenten vindt dat de erfenissen en schenkingen buiten de gemeenschap zouden moeten vallen. Hierbij is geen groot verschil te zien tussen de verschillende groepen respondenten. De Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen voldoet op dit artikel niet aan de verwachtingen van de respondenten.

Een duidelijke verdeeldheid in de resultaten van de enquête is te vinden bij de vraag over zaaksvervanging. De vraag is: vindt u dat een goed, dat voor meer dan de helft door één echtgenoot is betaald met zijn/haar privévermogen, in het privévermogen van die echtgenoot moet vallen? Hierbij vindt 50% van de respondenten van niet en de andere 50% van wel. Waar deze verdeeldheid vandaan komt is niet helemaal duidelijk. Het grootste verschil zit bij de samenwonenden met partner. Daar vindt 75% dat dit goed dan niet in het privévermogen

⁸² A.J.M. Nuytinck, 'Hoe nu verder met het onthoofde wetsvoorstel 28 867 (Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen)?', *WPNR* 2008, 6773, p. 813-819

van die echtgenoot moet vallen als deze door meer dan de helft door die echtgenoot is betaald. Bij de vraag had vermeld moeten staan dat er dan wel sprake is van een vergoedingsrecht op grond van art. 1:95 BW jo art. 1:87 lid 2 jo. lid 3 BW. Het is niet zo dat diegene die minder dan de helft voor het goed heeft betaald met zijn/haar privévermogen, dat diegene zijn/haar geld kwijt is. Door dit er niet bij te vermelden, kunnen respondenten een vertekend beeld van de situatie krijgen. Door deze verdeeldheid en het niet correct formuleren van de vraag kan niet worden verondersteld of dit artikel van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen aansluit bij de verwachtingen van de bevolking.

Van alle respondenten vindt 39% dat privéschulden uit het gemeenschappelijk vermogen mogen worden gehaald. Wat dit artikel betreft past de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen niet bij de verwachtingen van de respondenten. Art. 1:96 lid 1 BW zegt namelijk dat schulden van een echtgenoot, ongeacht of deze in de gemeenschap vallen, zowel de goederen uit de gemeenschap als privégoederen kunnen worden uitgewonnen. De meerderheid van de respondenten, namelijk 61%, vindt dat dit niet moet kunnen.

Wat opvalt uit de resultaten over het halen van privéschulden uit het gemeenschappelijk vermogen is dat de respondenten die getrouwd zijn in gemeenschap van goederen precies door de helft zijn verdeeld in hun mening. Het alles samen delen, dus ook de lasten, gaat blijkbaar niet op voor alle respondenten die getrouwd zijn in gemeenschap van goederen. Als zij daarin niet willen delen, zullen zij onder huwelijkse voorwaarden moeten trouwen om hun eigen vermogen te beschermen. Echter blijven echtgenoten door art. 1:102 BW hoofdelijk aansprakelijk voor de gemaakte schulden.

Daartegenover vindt 80% van de respondenten die getrouwd zijn onder huwelijkse voorwaarden dat privéschulden niet uit het gemeenschappelijk vermogen mogen worden gehaald. Dit is logisch, omdat de reden voor het opstellen van deze huwelijkse voorwaarden onder andere was het behouden van eigen vermogen.

Daarnaast sluit de aanwijzingsbevoegdheid van art. 1:96 lid 2 BW redelijk goed aan bij de verwachtingen van de respondenten. 76% van alle respondenten zou een privégoed van de andere echtgenoot aanwijzen om zo het gemeenschappelijk vermogen te beschermen. In de resultaten valt op dat de verdeling zit bij de samenwonenden met partner. Zij zijn in relatie met de aanwijzingsbevoegdheid precies door de helft gedeeld. Wat hier de reden van is kan helaas niet worden achterhaald.

Van alle respondenten is maar 18% wel eens naar de notaris geweest in verband met het huwelijksvermogensrecht. Wat opvalt is dat ook respondenten die getrouwd zijn in gemeenschap van goederen wel eens bij de notaris zijn geweest in verband met het huwelijksvermogensrecht. Van die 18% bestaat bij een derde de behoefte om op reguliere basis met de notaris de huwelijksvermogensrechtelijke situatie te bespreken. Het is van belang om eens in de vijf of tien jaar de huwelijksvermogensrechtelijke situatie tegen het licht te houden en te kijken of die situatie nog bij de echtgenoten past. Een leven is niet te voorspellen en de financiële verhouding tussen echtgenoten kan altijd veranderen. Dat een klein gedeelte aangeeft daar behoefte aan te hebben, geeft aan dat de grootste groep het prima vindt hoe de situatie nu is of ze houden zelf hun vermogensrechtelijke situatie in de gaten. Dat laatste wordt wel onwaarschijnlijk geacht. Daarnaast kan het ook zijn dat bij de meeste respondenten niets aan de situatie is veranderd sinds dat ze zijn getrouwd.

De dienstverlening van de notaris wordt over het algemeen als matig tot zeer tevreden ervaren. Over het algemeen vinden respondenten dat de notaris een goede en duidelijke uitleg geeft over verschillende scenario's en uiteindelijk advies geeft over de situatie die bij diegene past. Daartegenover wordt het taalgebruik van de notaris als minder beschouwd. Daarbij vinden sommige respondenten dat wordt uitgegaan van voorkennis die er meestal niet is.

Daarnaast valt op dat twee respondenten getrouwd zijn onder huwelijkse voorwaarden en ingevuld hebben dat die personen nooit bij de notaris zijn geweest in verband met het

huwelijksvermogensrecht. Dit valt op, omdat huwelijkse voorwaarden bij de notaris gepasseerd moeten worden willen deze rechtsgeldig zijn.

Tot slot blijkt uit de enquête dat 75% van de respondenten niet van de verandering van het huwelijksvermogensrecht op de hoogte was. Dit kan een reden zijn waarom de meeste respondenten niet stil staan bij de financiële situatie binnen het huwelijk en dat er wellicht in de media weinig aandacht voor is geweest.

§6.2. Conclusie

Allereerst blijkt uit de enquête dat er niet veel opvallende verschillen zijn tussen de respondenten. Verwacht werd dat deze anders zouden denken over bepaalde zaken, maar dit is niet het geval. De alleenstaanden zijn in de meeste gevallen de middenmoot.

Daarnaast blijkt uit de enquête dat maar 59% van alle respondenten die samenwonen, getrouwd zijn in gemeenschap van goederen of onder huwelijkse voorwaarden op de hoogte zijn van de financiële verdeling na eventuele echtscheiding of overlijden. Ook was 75% van de respondenten niet op de hoogte van de verandering in het huwelijksvermogensrecht. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de materie van het huwelijksvermogensrecht niet echt leeft bij de bevolking.

Geconcludeerd kan worden dat de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen grotendeels overeenkomt met de verwachtingen van de respondenten. Het enige grote punt waar veel verschillen inzitten is dat het grootste deel van de respondenten vindt dat erfenissen en schenkingen buiten de gemeenschap moeten vallen. Dit is niet doorgegaan en is uiteindelijk niet in de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen opgenomen. Daarnaast wil 61% van de respondenten niet dat privéschulden uit het gezamenlijk vermogen worden gehaald. In dit opzicht past de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen ook niet bij de verwachtingen van de bevolking. Maar voor het grootste gedeelte voldoet de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen goed aan de verwachtingen van de bevolking.

Hoofdstuk 7: Voor- en nadelen van het nieuwe huwelijksvermogensrecht

In hoofdstuk 5 werd beschreven wat de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen inhoudt en wat in hoofdlijnen veranderd is in het huwelijksvermogensrecht. Maar welke voor- en nadelen brengt de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen mee voor de belanghebbenden? In paragraaf 7.1. worden de voordelen besproken. Daarna worden in paragraaf 7.2. de nadelen van de nieuwe wetgeving beschreven. Tot slot geeft paragraaf 7.3. antwoord op de deelvraag van dit hoofdstuk: Wat zijn de voor- en nadelen van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen voor de belanghebbenden?

§7.1. Voordelen

Zoals in hoofdstuk 4 is geconcludeerd, is, mede door Amendement Anker, het oorspronkelijke uitgangspunt van het wetsvoorstel 28 867 vervallen. In plaats van een beperkte(re) gemeenschap van goederen als hoofdstelsel in te voeren, is er nog steeds sprake van een algemene gemeenschap van goederen. Een voordeel hiervan is dat dit **een** betrekkelijk eenvoudig hoofdstelsel is, omdat in principe maar één vermogen bestaat, namelijk het gemeenschappelijk vermogen. Daarnaast is de gemeenschap van goederen in grote lijnen bekend bij het Nederlandse volk.

Door de inlichtingenplicht in art. 1:83 BW onder titel 6 van Boek 1 van het BW op te nemen is deze plicht voor elke echtgenoot dwingendrechtelijk opgelegd. Dit is om ervoor te zorgen dat inkomens- en vermogensposities van beide echtgenoten makkelijker kunnen worden achterhaald en de draag- en fouteerplicht van art. 1:84 BW correct wordt uitgevoerd. Voor de uitvoering van de meeste huwelijksgoederenregimes heeft het een groot belang om te kunnen beschikken over de vermogens van de echtgenoten. Daarnaast vindt 95% van de 115 respondenten in de enquête dat echtgenoten elkaar moeten inlichten over elkaars privévermogen.

Een voordeel voor de niet-werkende echtgenoot is de verandering van de bestuursregeling van art. 1:97 BW. Zoals al in paragraaf 3.2.1 is beschreven hield art. 1:97 BW (oud) in dat een gemeenschapsgoed alleen onder bestuur stond van de echtgenoot van wiens zijde het goed in de gemeenschap viel. Van de zijde van de niet-werkende echtgenoot kwamen geen goederen, met gevolg dat de niet-werkende echtgenoot geen bestuur had over de gemeenschapsgoederen. Door de verandering in de bestuursregel vallen bijna alle gemeenschapsgoederen onder het bestuur van beide echtgenoten, behoudens de uitzonderingen. Dit staat geregeld in art. 1:97 lid 1 BW. Samenvattend betekent dit dat de niet-werkende echtgenoot wordt beschermd en ook bevoegd is tot bestuur van de gemeenschapsgoederen. Zeker vanuit het traditionele oogpunt waarbij de vrouw vroeger bijna altijd de niet-werkende echtgenote was en tegenwoordig ook eerder thuisblijven dan de man, is dit een verbeterpunt.

Een ander voordeel is de vervroeging van het tijdstip van ontbinding van het huwelijk. Art. 1:99 BW bepaalt dat het huwelijk al is ontbonden bij indiening van het verzoek bij de rechtbank. Dit heeft als voordeel dat erfenissen en schenkingen na dit verzoek niet meer in de gemeenschap vallen. Daarnaast vallen nieuwe aankopen ook niet meer in de gemeenschap. Mochten de echtgenoten het verzoek tot ontbinding hebben ingediend, maar de echtscheiding is nog niet voldaan, kan één van de echtgenoten een huis kopen zonder dat deze in de gemeenschap valt. Dit betekent ook dat de echtgenoten geen gemeenschapsschulden aan kunnen gaan waarvoor de andere echtgenoot ook hoofdelijk aansprakelijk is. Die schulden, die na het verzoek van ontbinding zijn aangegaan, zijn niet meer gemeenschappelijk.

Daarnaast is de afschaffing van de goedkeuring van de rechtbank voor het wijzigen of maken van huwelijksvoorwaarden tijdens het huwelijk een voordeel. Het gaat hierbij om art. 1:119 BW (oud). Deze is komen te vervallen. De goedkeuring van de rechtbank was tijdrovend en kostenverhogend voor de echtgenoten. Zonder de goedkeuring van de

rechtbank kunnen echtgenoten gelijk naar de notaris om huwelijkse voorwaarden op te stellen. Hierbij is art. 1:102 BW ook aangepast, waardoor het opnemen van de Dozy-clausule in de huwelijkse voorwaarden overbodig is geworden. Schuldeisers worden niet benadeeld als echtgenoten huwelijkse voorwaarden tijdens het huwelijk aangaan. Door art. 1:102 BW blijven echtgenoten allebei hoofdelijk aansprakelijk voor de gemeenschapsschulden, waardoor de verhaalsmogelijkheid voor schuldeisers wordt vergroot. Dit is dus een voordeel voor zowel de echtgenoten als de schuldeisers.

§7.2. Nadelen

Echter zit er ook een aantal nadelen aan de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen. Er is nauwelijks nog sprake van een aanpassing, omdat het hoofdstelsel nog steeds de gemeenschap van goederen is. Aan dit hoofdstelsel is ook een aantal nadelen verbonden. Omdat bij trouwen in gemeenschap van goederen in beginsel alle goederen en schulden gemeenschappelijk worden, kan dit tot ongewenste vermogensverschuivingen leiden. Het wordt niet altijd als billijk ervaren dat bij echtscheiding alles gedeeld moet worden. De redenen voor een beperkte(re) gemeenschap zijn kort samengevat de invoering van het geregistreerd partnerschap, emancipering van de vrouw, het stijgen van het aantal echtscheidingen, het welvarender worden van de Nederlander, de verandering in de opvatting van het huwelijk en de vraagtekens bij de oude wetgeving.

Daarnaast wordt het vallen van erfenissen en schenking in de gemeenschap, op grond van art. 1:94 lid 2 onder a BW, ervaren als een nadeel. Zoals al vaker is beschreven, was de bedoeling van het wetsvoorstel 28 867 dat er een beperkte(re) gemeenschap van goederen zou ontstaan. Hiervan was een kernonderdeel dat erfenissen en schenkingen niet meer in de gemeenschap zouden vallen. Door het vervallen van dit kernoordeel valt bijna niet meer te spreken van een beperkte(re) gemeenschap, terwijl hier wel vraag naar was. Dit is ook terug te zien in de enquête van hoofdstuk 6. A.J.M. Nuytink is zeer kritisch over het Amendement Anker in zijn artikel over het wetsvoorstel 28 867.⁸³ Volgens Nuytink wordt het als algemeen onaanvaardbaar beschouwd, in het bijzonder in het kader van de afwikkeling van de ontbonden huwelijksgemeenschap na echtscheiding, dat op grond van boedelmenging de helft van erfrechtelijke verkrijgingen en giften zou toekomen aan de ex-echtgenoot die niet heeft geërfd c.q. niet geschonken heeft gekregen.

"Veel burgers zullen immers afzien van het maken van uiterste wilsbeschikkingen, nu het nieuwe, sinds 2003 geldende erfrecht het testen in veel gevallen overbodig maakt met de sterk verbeterde rechtspositie van de langstlevende echtgenoot in het versterkerfrecht door middel van de wettelijke verdeling (art. 4:13-27 BW), maar het gevolg hiervan is helaas wel dat erfrechtelijke verkrijgingen ingevolge boedelmenging tot de huwelijksgemeenschap gaan behoren. (...) Bij handhaving van het geldende huwelijksvermogensrecht (vóór 1 januari 2012) (...) moeten burgers de gang naar de notaris blijven maken voor het opstellen van een uiterste wil met opnemings daarin van een uitsluitings-clausule. Slechte zaak!" (Nuytink, 2008)

Nuytink vindt het onaanvaardbaar dat Amendement Anker alles bij het oude wil laten. Daarnaast vindt hij de vrees voor ingewikkelde situaties die kunnen ontstaan door de aanwezigheid van drie vermogens volstrekt ongegrond. Er was immers vóór 1 januari 2012 al vaak sprake van drie vermogens.

"De notariële praktijk laat zien dat een en ander zelden of nooit tot problemen leidt. In veel gevallen van de verdeling van ontbonden huwelijksgemeenschappen na echtscheiding of overlijden wordt niet één vermogen afgewikkeld, maar worden wel degelijk drie vermogens afgewikkeld. Dat verloopt bijna altijd zonder problemen." (Nuytink, 2008)

Echter was Nuytink wel van mening dat het belangrijk was dat de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen werd aangenomen door de Eerste Kamer vanwege het grote

⁸³ A.J.M. Nuytink, 'Hoe nu verder met het onthoofde wetsvoorstel 28 867 (Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen)?', *WPNR* 2008, 6773, p. 813-819

aantal andere voor de notariële praktijk belangrijke onderwerpen.

De Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen heeft de beleggingsleer van art. 1:87 BW geïntroduceerd. In de oude wetgeving was er sprake van de nominaliteitsleer, dat is besproken in paragraaf 3.2.1. Als de echtgenoot geïnvesteerd had in een goed van de andere echtgenoot, kreeg deze volgens de nominaliteitsleer het geïnvesteerde bedrag terug, ongeacht de waardeinstijging of waardedaling. Dit werd in het huwelijksvermogensrecht als onbillijk ervaren en is in de literatuur dan ook sterk bekritiseerd.⁸⁴ Met de beleggingsleer gaat dit geïnvesteerde bedrag mee met waardeinstijging of waardedaling. Uit het praktijkonderzoek blijkt ook dat 82% van alle respondenten liever meegaat in de waardeinstijging en waardedaling, zie paragraaf 6.1.5. Echter is dit artikel niet altijd eenvoudig toepasbaar en kan het leiden tot ingewikkelde rekenkundige taferelen. Want hoe dient te worden afgerekend in het geval met privévermogen verbeteringen hebben plaatsgevonden aan het huis, met gemeenschapsgeld een deel van hypotheek wordt afgelost en vervolgens nog een schuur wordt gebouwd met het privévermogen van de ander?⁸⁵ Daarnaast is de vraag; hoe wordt afgerekend in geval van verlies bij verkoop van een woning met een hypothecaire lening? Wordt diegene die de vordering op de gemeenschap heeft eerst uitbetaald of wordt eerst de hypothecaire lening afgelost waardoor de vordering blijft bestaan? In de notariële praktijk wordt veelal geadviseerd om de nominaliteitsleer in de akte van huwelijksvoorwaarden op te nemen met een bijpassende rente. Dit is eenvoudiger toe te passen. Een eenvoudiger toe te passen beleggingsleer zou een uitkomst zijn. Verwacht wordt dat over de beleggingsleer nog veel jurisprudentie gaat komen.

Daarnaast geeft de vervroeging van het tijdstip van ontbinding een nadeel voor notarissen. Zij weten niet wanneer een persoon een verzoek tot ontbinding heeft ingediend, omdat het verzoek niet altijd wordt ingeschreven in het huwelijksgoederenregister. Daarnaast kunnen zij niet aan de persoon zien of diegene een verzoek tot ontbinding heeft ingediend. De complicatie treedt op bij overdracht van de echtelijke woning die op naam staat van één van de echtgenoten. Bij overdracht van de echtelijke woning moeten beiden echtgenoten een handtekening onder de akte zetten om de akte rechtsgeldig te maken op grond van art. 3:190 BW. Mocht de echtgenoot waarvan het huis op naam staat alléén bij de notaris binnenstappen om de overdracht te voltooien, weet de notaris niet of er nog een (bijna) ex-echtgenoot bij hoort te zijn voor de overdracht. De notaris kan in de hypotheekakte alleen de naam van diegene zien waar het huis van op naam staat. Het vragen ernaar vindt de notaris ook bezwaarlijk, maar wel noodzakelijk. Samengevat is de kans dat de overdracht daardoor niet rechtsgeldig is, toegenomen.

§7.3. Conclusie

De Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen heeft voordelen, maar ook nadelen.

Het allereerste voordeel van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen is de eenvoud en bekendheid van het trouwen in gemeenschap van goederen. Daarnaast is de dwingendrechtelijkheid van de inlichtingenplicht op grond van art. 1:83 BW een voordeel. Vervolgens is de nieuwe bestuursregeling van art. 1:97 BW een voordeel, zeker voor de niet-werkende echtgenoot. Nog een voordeel is het vervroegen van het tijdstip van ontbinding in art. 1:99 BW. Tot slot is de afschaffing van art. 1:119 BW in combinatie met de verandering van de aansprakelijkheid van gemeenschapsschulden in art. 1:102 BW een voordeel. Zowel voor echtgenoten als voor schuldeisers.

Daartegenover heeft de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen ook een aantal nadelen. Allereerst kan men de gemeenschap van goederen niet altijd billijk vinden bij

⁸⁴ *Kamerstukken II 2002/03*, 28 867, nr. 3, p. 17

⁸⁵ Willems 2006, p. 38-39

verdeling van de gemeenschap. Daarnaast vallen erfenissen en schenkingen nog in de gemeenschap op grond van art. 1:94 lid 2 onder a BW. Ten derde is de geïntroduceerde beleggingleer van art. 1:87 BW niet altijd eenvoudig toepasbaar. Bij ingewikkeldere casussen kan het leiden tot ingewikkelde rekenkundige taferelen. Tot slot is vervroeging van de ontbinding een nadeel voor notarissen bij overdracht van het echtelijke huis. Notarissen kunnen niet makkelijk controleren of diegene een verzoek heeft ingediend of niet.

Hoofdstuk 8: Conclusies en aanbevelingen

Dit hoofdstuk geeft de conclusies en aanbevelingen van het onderzoeksrapport. In paragraaf 8.1. wordt de conclusie van dit onderzoeksrapport gegeven. De conclusie is een reactie op de vragen die in de inleiding zijn gesteld. Daarna wordt de onderzoeksvraag van dit rapport beantwoord. Deze vraag is: Welke aanbevelingen kunnen worden gedaan aan belanghebbenden met betrekking tot de gevolgen die de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen van 1 januari 2012 met zich meebrengt? Hierbij worden gelijk de aanbevelingen gegeven. Tot slot worden in paragraaf 8.2. aanbevelingen gedaan voor eventuele vervolgonderzoeken.

§8.1. Conclusie

De belanghebbenden die te maken krijgen met de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen zijn de echtgenoten, de notaris en de schuldeisers. Zijn echtgenoten getrouwd in gemeenschap van goederen dan krijgen zij in de meeste gevallen pas te maken met het huwelijksvermogensrecht bij echtscheiding of overlijden. De echtgenoten die trouwen onder huwelijkse voorwaarden krijgen daar al eerder mee te maken omdat zij een akte bij de notaris op moeten stellen. Dit wil ook zeggen dat de notaris weet moet hebben van de nieuwste wetgeving omtrent het huwelijksvermogensrecht. Tot slot moet de schuldeiser weten op welk vermogen ze verhaal kunnen halen. De notaris en de schuldeiser zijn dus ook belanghebbenden.

De algehele gemeenschap van goederen stond vóór 1 januari 2012 geregeld in art. 1:93 BW (oud) en was een vrij eenvoudig stelsel. Goederen en schulden vielen in de gemeenschap van goederen, behoudens een aantal uitzonderingen zoals de uitsluitingsclausule.

Op grond van art. 1:97 BW (oud) stonden goederen der gemeenschap onder bestuur van de echtgenoot aan wiens zijde het goed in de gemeenschap was gevallen. Daarnaast werd de hoogte van de vergoedingsrechten bepaald door de nominaliteitsleer en werd de echtscheiding pas definitief bij inschrijving bij de gemeente. Tot slot was voor het maken van huwelijkse voorwaarden tijdens het huwelijk goedkeuring van de rechtbank nodig op grond van art. 1:119 BW (oud) en moest de Dozy-clausule in de akte opgenomen worden ter bescherming van de schuldeisers.

Samenvattend past het oude huwelijksvermogensrecht het beste bij echtgenoten die niet al te veel vermogen in het huwelijk aanbrengen, geen al te grote schenkingen of erfenissen verwachten en geen risicovolle activiteiten ontplooiën of willen gaan ontplooiën.

De concrete aanleiding voor het moderniseren van het huwelijksvermogensrecht was de invoering van het geregistreerd partnerschap, omdat het huwelijksvermogensrecht daardoor werd verruimd. Andere redenen voor de modernisering die als oorzaak worden genoemd zijn de emancipatie van de vrouw, het stijgen van het aantal echtscheidingen, het welvarender worden van de Nederlander, de verandering over de opvatting van het huwelijk en de vraagtekens bij de oude wetgeving.

De bedoeling van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen zou zijn, dat er een beperkte(re) gemeenschap van goederen zou ontstaan doordat aangebrachte goederen en schulden, giften en erfenissen buiten de gemeenschap zouden komen te vallen.

Tijdens de behandeling van dit wetsvoorstel in de Tweede Kamer waren er bezwaren over de praktische werking van het wetsvoorstel. Dit heeft geleid tot de Tweede Nota van Wijziging waar vooral uit is gekomen dat aangebrachte goederen ook in de gemeenschap zullen vallen. Tot slot heeft kamerlid Anker een amendement ingediend bij de Tweede Kamer waardoor erfenissen en schenkingen toch in de gemeenschap vallen, tenzij in het testament van de erflater een uitsluitingsclausule is overeengekomen.

Door de wijzigingen is het oorspronkelijk uitgangspunt van het wetsvoorstel, een beperkte(re) gemeenschap van goederen, in feite verlaten en bestaat er weer een algehele gemeenschap van goederen.

Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek heeft vooral door de Wet aanpassing wettelijke

gemeenschap van goederen wijzigingen ondergaan in titel 7 van Boek 1 van het BW. De belangrijkste veranderingen in de wet zijn de beleggingsleer van art. 1:87 BW, de zaaksvervanging die vermogensverschuivingen met zich meebrengt van art. 1:95 BW, de wijziging van de bestuursregel van art. 1:97 BW en het vervroegen van het tijdstip van ontbinding van art. 1:99 BW. Titel 6 en titel 8 van Boek 1 van het BW zijn nagenoeg hetzelfde gebleven. De belangrijkste wijziging in titel 8 van Boek 1 van het BW is het vervallen van art. 1:119 BW waar de goedkeuring van de rechtbank voor het maken of wijzigen van huwelijkse voorwaarden niet meer nodig is.

Voor het onderzoeksrapport is een enquête door 115 respondenten ingevuld. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen grotendeels overeenkomt met de verwachtingen van de bevolking. Het enige grote punt waar veel verschillen inzitten is dat het grootste deel van de respondenten vindt dat erfenissen en schenkingen buiten de gemeenschap moeten vallen. Dit artikel is uiteindelijk niet doorgegaan en niet in de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen opgenomen. Daarnaast wil 61% van de respondenten niet dat privéschulden uit het gezamenlijk vermogen worden gehaald. In dit opzicht past de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen ook niet bij de verwachtingen van de bevolking. Maar voor het grootste gedeelte voldoet de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen aan de verwachtingen van de bevolking.

Het allereerste voordeel van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen is de eenvoud en bekendheid van het trouwen in gemeenschap van goederen. Daarnaast is de dwingendrechtelijkheid van de inlichtingenplicht op grond van art. 1:83 BW een voordeel. Vervolgens is de nieuwe bestuursregeling van art. 1:97 BW een voordeel, zeker voor de niet-werkende echtgenoot. Nog een voordeel kan het vervroegen van het tijdstip van ontbinding in art. 1:99 BW zijn. Tot slot is de afschaffing van art. 1:119 BW (oud) in combinatie met de verandering van de aansprakelijkheid van gemeenschapsschulden in art. 1:102 BW een voordeel. Zowel voor echtgenoten als voor schuldeisers.

Daartegenover heeft de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen ook een aantal nadelen. Allereerst kan men de gemeenschap van goederen niet altijd billijk vinden bij verdeling van de gemeenschap. Daarnaast vallen erfenissen en schenkingen nog in de gemeenschap op grond van art. 1:94 lid 2 onder a BW. Ten derde is de geïntroduceerde beleggingleer van art. 1:87 BW niet altijd eenvoudig toepasbaar. Bij ingewikkeldere casussen kan het leiden tot ingewikkelde rekenkundige taferelen. Tot slot is vervroeging van de ontbinding een nadeel voor notarissen bij overdracht van het echtelijke huis dat op naam van één van de echtgenoten staat. Notarissen kunnen niet makkelijk controleren of diegene een verzoek heeft ingediend of niet.

De centrale vraag die in de inleiding gesteld is, is: welke aanbevelingen kunnen worden gedaan aan belanghebbenden met betrekking tot de gevolgen die de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen van 1 januari 2012 met zich meebrengt?

De aanbevelingen die naar echtgenoten kunnen worden gedaan zijn verschillend. Het huwelijksvermogensrecht is in elke (financiële) situatie anders en van de situatie en wensen van de echtgenoten afhankelijk. Hierbij moeten echtgenoten naar hun eigen situatie blijven kijken en kijken wat het beste bij ze past. Het is aan te bevelen dat echtgenoten, vóórdat ze gaan trouwen, bedenken wat ze willen. Hierbij zijn een aantal zaken waaraan gedacht moet worden, van belang. Als aanstaande echtgenoten gaan trouwen en 'niets doen' bestaat nog steeds van rechtswege een gemeenschap van goederen. De echtgenoten moeten weten dat bij een gemeenschap van goederen ook de (aangebrachte) goederen, lasten, erfenissen en schenkingen tot de gemeenschap gaan behoren. Willen zij dit niet en de ouders hebben geen uitsluitingsclausule opgenomen in het testament, dan zullen zij actief op moeten treden en huwelijkse voorwaarden aangaan. En lijkt het echtgenoten eenvoudig om één vermogen te hebben of hebben ze liever één privévermogen en een gemeenschappelijk vermogen?

Daarnaast moeten zij denken aan de vergoedingsrechten. Willen zij dit op grond van de beleggingsleer verrekenen, zoals in de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen staat, of via de nominaliteitsleer? Daarnaast is het ook belangrijk om te kijken of één van de echtgenoten een bedrijf heeft. Wil de ondernemer wel dat zijn echtgenoot in het bedrijf meedeelt? En andersom. Wil de echtgenoot wel meedelen in de schulden van de ondernemer? Samengevat is het regelen van het huwelijksvermogensrecht maatwerk. Hieruit kan geconcludeerd worden dat echtgenoten zich het beste kunnen laten informeren door een notaris. Het is hierbij van belang dat de notaris helemaal op de hoogte is van de nieuwe wetgeving, in dit geval de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen, om een advies op maat te kunnen geven.

Voor de schuldeisers verandert het minste. Zij moeten goed op de hoogte zijn van het huwelijksgoederenregime van de schuldenaar om te weten uit welk vermogen zij uit kunnen winnen.

Tot slot is het een aanbeveling aan de echtgenoten om hun huwelijksvermogensrechtelijke situatie om de vijf jaar of bij grote veranderingen tegen het licht te houden. De financiële of persoonlijke relatie kan op elk moment veranderen en past misschien niet meer bij de afspraken die eerder zijn gemaakt.

§8.2. Aanbevelingen

De aanbevelingen betreffende het vervolgonderzoek kunnen worden gedaan met betrekking tot het internationale huwelijksvermogensrecht. Dit is een aanbeveling meer gericht naar de overheid. Waar staan we met betrekking tot het huwelijksvermogensrecht ten opzichte van andere landen? In het onderzoeksrapport is gebleken dat Nederland met betrekking tot het huwelijksvermogensrecht niet overeenkomt met omringende landen, maar wat zijn de precieze verschillen? Zijn er geen andere normen in omringende landen op het gebied van het huwelijk? Ook kan Nederland van de omringende landen leren en het wiel niet opnieuw hoeven uit te vinden.

Door dit onderzoek kan het notariskantoor gerichter voorlichting geven aan cliënten die vragen hebben over het huwelijksvermogensrecht. De brochure bereidt cliënten voor op vragen die tijdens de bespreking aan bod komen. De aanbeveling aan het notariskantoor is om cliënten zo veel mogelijk bewust te maken van de gevolgen van het huwelijksvermogensrecht. Door de brochure in de wachtkamer bij te zetten en online aan te bieden via de site worden de cliënten ook schriftelijk geïnformeerd.

Tot slot is vervolgonderzoek naar de notariële praktijk ook interessant. Bij dit onderzoeksrapport is meer gekeken naar de theoretische kant van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen en hoe de wet aansluit bij personen waarvan geen beroepsonderscheid is gemaakt. Om een volledig beeld te krijgen van de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen is het zaak om te kijken naar de uitvoering in de notariële praktijk. Valt de theorie goed samen met wat in de praktijk gebeurt? Dit is een interessant punt voor het afstudeeradres.

Hoofdstuk 9: Evaluatie/vervolgonderzoek

In dit hoofdstuk wordt teruggeblikt op het verloop van het onderzoek.

Door een goede voorbereiding en planning is het onderzoek naar behoren verlopen. De hoofdlijnen van het onderzoeksopzet zijn grotendeels aangehouden. De informatie was voor het schrijven van het onderzoeksrapport uitgezocht en met een schrijfplan wist de onderzoeker wat in welk hoofdstuk geschreven zou worden. Daarnaast hebben de tekstvlakken in bijna elk hoofdstuk iets toegevoegd aan de leesbaarheid van het onderzoeksrapport.

Er zijn echter nog een paar dingen die anders hadden gemogen.

Allereerst zijn er veel reacties gekomen over de onduidelijkheden in het praktijkonderzoek. Wat als moeilijk werd ervaren was de relevante stof en juridisch taalgebruik te vertalen naar 'lekentaal'. Hierdoor waren een aantal vragen van de enquête onduidelijk en moeilijk te beantwoorden voor sommige respondenten. Daarnaast wekt de vraag over zaaksvervanging een verkeerde indruk. Deze vraag had beter geformuleerd kunnen worden.

Daarnaast was het wenselijk geweest om meer respondenten te hebben gehad die getrouwd waren onder huwelijkse voorwaarden. Hierdoor zouden meer redenen genoemd kunnen worden om af te wijken van de gemeenschap van goederen en zouden meer betrouwbare gegevens uit de enquête zijn gekomen, omdat dan sprake is van een grotere groep.

Voor het vervolgonderzoek zou het interessant zijn om meer in te gaan op de redenen van de respondenten op elke vraag. Achter elk ja/nee-antwoord zit een reden verborgen en deze reden is in de enquête niet gevraagd. Hierdoor mist de enquête wat meer diepgang en zou nog specifiek ingegaan kunnen worden op de Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen aansluit bij de verwachtingen van de respondenten.

Tot slot is het lastig om concrete aanbevelingen te geven aan de belanghebbenden. De huwelijksvermogensrechtelijke situatie van echtgenoten is bij iedereen anders en blijft dus maatwerk. Hoe de wet het huwelijksvermogensrecht regelt is niet voor iedereen toepasbaar en er zijn ook geen standaard huwelijkse voorwaarden die voor elke echtgenoot goed uitkomt. Het concreet beantwoorden van de onderzoeksvraag werd als lastig ervaren.

Noten en citaten

Noten

1. Schonewille 2011, p. 43
2. HR 7 december 1990, *NJ* 1991, 593 en HR 27 juni 2003, *NJ* 2003, 524
3. Bij een onderneming is het verstandig om huwelijkse voorwaarden te maken. Dit in verband met eventuele schuldeisers, maar ook voor verdeling bij een echtscheiding.
4. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 7
5. Koens en Vonken 2008, p. 165
6. HR 28 november 2003, *NJ* 2004, 116
7. Van Mourik 2009, p. 113
8. Willems 2006, p.19
9. *Kamerstukken II* 2000/01, 27 554, nr. 5, p.5
10. www.elsevier.nl > Politiek > Zoeken > Partneralimentatie > VVD, PvdA en D66 willen partneralimentatie aanpakken, geraadpleegd op 17 december 2012
11. Willems 2006, p.20
12. Wet 4 maart 2002, *Stb.* 2002, 152 inwerking getreden op 1 september 2002
13. Koens en Vonken 2008, p. 187
14. Koens en Vonken 2008, p. 187
15. Van Mourik & Verstappen 2006, p. 282
16. Heida e.a. 2007, p. 147
17. Willems 2006, p. 27
18. HR 4 mei 2007, *NJ* 2007, 481
19. Koens en Vonken 2008, p. 165
20. www.woorden.org > woorden > schuldeiser > geraadpleegd op 1 november 2012
21. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 5
22. www.encyclo.nl > begrip > vereffenaar > geraadpleegd op 1 november 2012
23. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 4
24. Koens en Vonken 2008, p. 115
25. Wet 31 mei 2001, *Stb.* 2001, 275, inwerking getreden op 22 juni 2001
26. Koens en Vonken 2008, p. 117, 118
27. Wet 14 maart 2002, *Stb.* 2002, 152, inwerking getreden op 1 september 2002
28. *Kamerstukken II* 2000/01, 27 554, nr. 3, p. 9
29. Koens en Vonken 2008, p. 186
30. Koens en Vonken 2008, p. 187
31. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 1
32. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 7
33. HR 26 januari 1933, *NJ* 1933, p. 797
34. HR 15 december 1961, *NJ* 1962, 48
35. HR 24 oktober 1997, *NJ* 1998, 286
36. Van Mourik 2009, p. 13
37. Van Mourik 2009, p. 13
38. HR 12 juni 1987, *NJ* 1988, 150
39. Ligthart 2011, p. 22
40. www.banning.nl > publicaties > archief > wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen > geraadpleegd op 2 november 2012
41. art. 1:91 BW (oud)
42. art. 1:97 lid 1 BW (oud)
43. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 7
44. Van Mourik 2009, p. 118
45. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 3
46. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 1
47. sandwichgeneratie.wordpress.com > 20 mei 2010 > De vrouw van vroeger en nu > geraadpleegd op 6 november 2012
48. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 8

49. Statline.cbs.nl > zoek: echtscheidingen > Huwelijksontbindingen; door echtscheiding en door overlijden > geraadpleegd op 8 november 2012
50. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 8
51. www.trouw.nl > archief > 25 november 2010 > 'huwelijkse voorwaarden norm maken' > geraadpleegd op 8 november 2012
52. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 7
53. *Kamerstukken II* 1995/96, 23 761, nr. 7, p. 7
54. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 4
55. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 13
56. *Kamerstukken II* 2005/06, 28 867, nr. 9, p. 7
57. *Kamerstukken II* 2005/06, 28 867, nr. 9, p. 8
58. *Kamerstukken II* 2005/06, 28 867, nr. 9, p. 9
59. *Kamerstukken II* 2005/06, 28 867, nr. 9, p. 10
60. *Kamerstukken II* 2005/06, 28 867, nr. 9, p. 13
61. *Kamerstukken II* 2005/06, 28 867, nr. 9, p. 14
62. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 13
63. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 13
64. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 14, p. 2
65. *Kamerstukken I* 2009/10, 28 867, nr. G
66. *Kamerstukken I* 2010/11, 28 867, nr. H, p. 4
67. *Kamerstukken II* 2010/11, 32 870, nr. 2 Herdruk
68. Wet van 18 april 2011, *Stb.* 2011, 205 inwerking getreden op 1 januari 2012
69. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 16
70. Zie voorbeeld paragraaf 3.2.1
71. De fourneerplicht betekent dat gelden ter beschikking moeten worden gesteld om de huishoudelijke uitgaven mogelijk te maken (Van Mourik 2009, p.19)
72. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 17
73. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 13
74. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 2
75. www.banning.nl > publicaties > archief > wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen > geraadpleegd op 23 oktober 2012
76. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 27
77. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 27
78. www.banning.nl > publicaties > archief > verknochtheid > geraadpleegd op 24 oktober 2012
79. Zie Bijlage A
80. Zie Bijlage B
81. Zie Bijlage C
82. A.J.M. Nuytinck, 'Hoe nu verder met het onthoofde wetsvoorstel 28 867 (Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen)?', *WPNR* 2008, 6773, p. 813-819
83. A.J.M. Nuytinck, 'Hoe nu verder met het onthoofde wetsvoorstel 28 867 (Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen)?', *WPNR* 2008, 6773, p. 813-819
84. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3, p. 17
85. Willems 2006, p. 38-39

Citaten

"Veel burgers zullen immers afzien van het maken van uiterste wilsbeschikkingen, nu het nieuwe, sinds 2003 geldende erfrecht het testen in veel gevallen overbodig maakt met de sterk verbeterde rechtspositie van de langstlevende echtgenoot in het versterkerfrecht door middel van de wettelijke verdeling (art. 4:13-27 BW), maar het gevolg hiervan is helaas wel dat erfrechtelijke verkrijgingen ingevolge boedelmenging tot de huwelijksgemeenschap gaan behoren. (...) Bij handhaving van het geldende huwelijksgemeenschap (vóór 1 januari 2012) (...) moeten burgers de gang naar de notaris blijven maken voor het opstellen van een uiterste wil met opneming daarin van een uitsluitings-clausule. Slechte zaak!" (Nuytinck, 2008)

"De notariële praktijk laat zien dat een en ander zelden of nooit tot problemen leidt. In veel gevallen van de verdeling van ontbonden huwelijksgemeenschappen na echtscheiding of overlijden wordt niet één vermogen afgewikkeld, maar worden wel degelijk drie vermogens afgewikkeld. Dat verloopt bijna altijd zonder problemen." (Nuytinck, 2008)

Bronnenlijst

Artikelen

Hoens & Schols 2012

F.M.H. Hoens & F.W.J.M. Schols, *'CNR-Huwelijksvoorwaarden, deel I: algemeen en koude voorwaarden'*, *WPNR* 2012, 6956, p. 943-953

Nuytinck 2008

A.J.M. Nuytinck, *'Hoe nu verder met het onthoofde wetsvoorstel 28 867 (Wet aanpassing wettelijke gemeenschap van goederen)?'*, *WPNR* 139, 2008, 6773, p. 813-819

Internet

www.banning.nl

www.encyclo.nl

statline.cbs.nl

sandwichgeneratie.wordpress.com

www.woorden.org

Jurisprudentie

- HR 26 januari 1933   *NJ* 1933, p. 797
- HR 15 december 1961   *NJ* 1962, 48
- HR 12 juni 1987   *NJ* 1988, 150
- HR 7 december 1990,   *NJ* 1991, 593
- HR 24 oktober 1997   *NJ* 1998, 286
- HR 27 juni 2003   *NJ* 2003, 524
- HR 28 november 2003   *NJ* 2004, 116
- HR 4 mei 2007   *NJ* 2007, 481

Kamerstukken

- *Kamerstukken II* 1995/96, 23 761, nr. 7
- *Kamerstukken II* 2000/01, 27 554, nr. 3
- *Kamerstukken II* 2000/01, 27 554, nr. 5
- *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 2
- *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 3
- *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. 14
- *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. G
- *Kamerstukken II* 2002/03, 28 867, nr. H
- *Kamerstukken II* 2005/06, 28 867, nr. 9
- *Kamerstukken II* 2010/11, 32 780, nr. 2 Herdruk

Literatuur

Heida e.a. 2007

A. Heida e.a., *Echtscheidingsrecht*, negende druk, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2007

Koens & Vonken 2008

M.J.C. Koens & A.P.M.J. Vonken, *Tekst en Commentaar. Personen- en familierecht*, vijfde druk, Deventer: Kluwer 2008

Ligthart 2011

M.J.T.R. Ligthart, *Mag het ietsje meer zijn dan nominaal? Over vergoedingsrechten tussen echtgenoten gehuwd in gemeenschap van goederen*, Tilburg, 2011, Universiteit van Tilburg

Van Mourik 2009

M.J.A. van Mourik, *Monografieën privaatrecht. Huwelijksvermogensrecht*, Deventer: Kluwer 2009

Van Mourik & Nuytinck 2009

M.J.A. van Mourik & A.J.M. Nuytinck, *Personen- en familierecht, huwelijksvermogensrecht en erfrecht*, vierde druk, Deventer: Kluwer 2009

Van Mourik & Verstappen 2006

M.J.A. van Mourik & L.C.A. Verstappen, *Nederlands vermogensrecht bij scheiding*, vierde druk, Deventer: Kluwer 2006

Schonewille 2011

F. Schonewille, *Relatievermogensrecht geschetst*, derde druk, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2011

Willems 2006

R.P.V.W. Willems, *De toekomst van het huwelijksvermogensrecht*, Tilburg, 2006, Universiteit van Tilburg